

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду
за 2023 рік

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів	17
ПІДРОЗДІЛ 1. Оподаткування	17
Глава 1. Міжнародне оподаткування	17
1.1. Про ознаки кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи	17
1.2. Про активи ІСІ як об'єкт оподаткування	17
1.3. Про принцип «витягнутої руки» щодо експорту насіння ріпаку	17
1.4. Про подання звіту про контрольовані операції до контролюючого органу	18
1.5. Про метод «витрати плюс» для визначення звичайних цін	18
1.6. Про заміну сторони в зобов'язанні, яке виникло на підставі зареєстрованого договору	18
1.7. Про умови визнання нерезидента бенефіціарним отримувачем доходу	19
Глава 2. Порядок оподаткування доходу	19
1. Оподатковуваний дохід	19
1.1. Про визначення працівникам підприємства пільг та компенсацій, що не підлягають оподаткуванню	19
1.2. Про строк фінансового лізингу	19
1.3. Про обов'язок зі сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	19
1.4. Про визначення критерію розмежування додаткового блага	20
1.5. Про принцип індивідуальної відповідальності платника податків	20
1.6. Про нереальність господарських операцій, зокрема, з капітального ремонту поливального трубопроводу	20
2. Оподаткування витрат	21
2.1. Про визначення норми технологічних витрат при виробництві палива	21
2.2. Про включення витрат до фінансових показників господарської діяльності платника	21
2.3. Про правомірність включення витрат для підтримання об'єкта в придатному для використання стані до складу витрат звітного періоду	21
2.4. Про нормативно обґрунтовані втрати матеріалів та відходів у процесі виробництва	22
2.5. Про нормативи використання питної води підприємствами, які надають послуги із централізованого водопостачання та/або водовідведення	22
2.6. Про перелік витрат на позики	22
2.7. Про підтвердження витрат із придбання паливно-мастильних матеріалів	22
3. Податок на додану вартість	23
3.1. Про оподаткування податком на додану вартість, якщо ліквідовано основні виробничі або невиробничі засоби під час переміщення вантажів через лінії зіткнення	23

3.2.	Про анулювання реєстрації платника податку на додану вартість	23
3.3.	Про процеси перетворення сировини, що є складовою господарської операції	23
3.4.	Про оподаткування податком на додану вартість операції з постачання медичних виробів на митній території України та їх ввезення на митну територію України	24
3.5.	Про визначення бази оподаткування податком на додану вартість	24
3.6.	Про право на нарахування податкового кредиту	24
3.7.	Про правильність формування податкового кредиту	25
4.	Акцизний податок	25
4.1.	Про визначення ставки акцизного податку для товару, класифікованого імпортером у товарній позиції згідно з УКТ ЗЕД 2206 00 39 00	25
5.	Рентна плата	26
5.1.	Про ставку рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України	26
6.	Податковий облік	26
6.1.	Про облік основних засобів, що використовуються для підтримання об'єкта в робочому стані	26
6.2.	Про віднесення до складу витрат процентів за позикою та від'ємного значення курсових різниць	27
6.3.	Про відображення у фінансовій звітності доходів або витрат платника податків	27
Глава 3.	Реалізація компетенції податкового органу	27
1.	Правовий статус і повноваження податкового органу	27
1.1.	Про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника податків у разі відмови в допуску посадових осіб податкового органу до проведення податкової перевірки	27
1.2.	Про надання дозволу на погашення всієї суми податкового боргу коштом майна платника	28
1.3.	Про надання індивідуальної податкової консультації	28
1.4.	Про підстави визнання протиправним рішення або частини рішення суб'єкта владних повноважень	28
1.5.	Про встановлення величини коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки земель	29
1.6.	Про дотримання строку звернення до суду з позовом про застосування наслідків недійсності правочину, якщо така вимога заявлена не одночасно з вимогою про визнання правочину недійсним	29
2.	Реєстрація податкових накладних	29
2.1.	Про вмотивованість рішення про відмову в реєстрації податкової накладної	29
2.2.	Про подання розрахунку коригування до податкової накладної	30

2.3.	Про відмову в реєстрації податкової накладної, коли платник надав розрахункові документи на інший товар	30
2.4.	Про порушення своєчасності реєстрації податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних	31
3.	Податковий контроль	31
3.1.	Про дату, з якої обчислюється 1095-денний строк, упродовж якого може бути накладений штраф	31
3.2.	Про застосування спеціальних правил для підтвердження даних, визначених у податковій звітності	31
3.3.	Про строк оприбуткування готівки	32
3.4.	Про використання реєстраторів розрахункових операцій	32
3.5.	Про повноваження магазину безмитної торгівлі	32
3.6.	Про обов'язок включення платника до Електронного реєстру суб'єктів господарювання, які використовують спирт етиловий для виробництва продукції хімічного і технічного призначення, парфумерно-косметичної продукції, оцту з харчової сировини	33
3.7.	Про підстави звільнення платника від виконання податкових обов'язків	33
3.8.	Про принцип презумпції правомірності рішень платника податків	33
3.9.	Про виробництво алкогольних напоїв у разі відсутності відповідної ліцензії	34
4.	Оцінка реальності господарських операцій	34
4.1.	Про підтвердження здійснення господарських операцій	34
4.2.	Про нереальність господарських операцій	34
4.3.	Про належність доказів реальності господарських операцій	35
4.4.	Про правові наслідки господарських операцій у разі наявності кримінального провадження щодо контрагентів платника	35
4.5.	Про достовірність доказів здійснення господарських операцій	35
4.6.	Про підтвердження нереальності господарських операцій	35
4.7.	Про індивідуальну відповідальність платника податків	36
4.8.	Про підтвердження реального характеру господарських операцій	36
4.9.	Про правильність оформлення первинних документів на підтвердження факту здійснення господарських операцій	37
4.10.	Про відповідальність платника в разі недотримання податкового законодавства його контрагентами	37
4.11.	Про принцип індивідуальної відповідальності платника податків	37
4.12.	Про допустимість доказів факту проведення господарської операції	37
4.13.	Про врахування доводів та наданих для їх підтвердження доказів під час розгляду справи в суді	38
Глава 4.	Фінансова відповідальність	38
4.1.	Про встановлення вимог щодо форми та змісту фіскальних чеків	38
4.2.	Про право застосування понижувального коефіцієнта	38

4.3.	Про встановлення суб'єктного складу учасників справи у спорах про відшкодування шкоди, заподіяної діями / бездіяльністю органів доходів і зборів	39
4.4.	Про строк реєстрації акцизного складу	39
ПІДРОЗДІЛ 2. Митна справа		39
Глава 1. Застосування УКТ ЗЕД		39
1.1.	Про визначення згідно з УКТ ЗЕД коду товару «сало свиней»	39
Глава 2. Преференційне походження товару		40
2.1.	Про застосування преференційного режиму на товар, походженням з Європейського Союзу	40
2.2.	Про застосування тарифної преференції, встановленої щодо товарів, імпортованих із країни Європейського Союзу	40
2.3.	Про підтвердження походження товару	40
Глава 3. Установлення та коригування митної вартості		41
3.1.	Про звільнення від обов'язку сплати митних платежів на період дії воєнного стану	41
3.2.	Про визначення митної вартості товару на підставі контракту на поставку продукції	41
3.3.	Про визначення митної вартості товарів	41
3.4.	Про конвертування вартості товару з доларів США у євро під час визначення митної вартості товарів	42
3.5.	Про коригування митної вартості товарів	42
Глава 4. Митне оформлення та контроль		43
4.1.	Про визнання протиправною картки відмови в прийнятті митної декларації під час переміщення окремих товарів / робіт / послуг з території України на тимчасово окуповану територію	43
4.2.	Про виконання митних формальностей під час здійснення транзитних переміщень	43
4.3.	Про дані, які суд не може визнати документально підтвердженою інформацією, отриманою від уповноважених органів іноземних держав	43
4.4.	Про встановлення наявності або відсутності адміністративного правопорушення під час митного оформлення автомобіля	44
4.5.	Про здійснення державного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України	44
Глава 5. Митні пільги		44
5.1.	Про застосування митних пільг на підставі міжнародних договорів	44
5.2.	Про пільги, запроваджені у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)	45
ПІДРОЗДІЛ 3. Грошовий обіг і розрахунки		45
3.1.	Про підтвердження / непідтвердження можливості здійснення операції з купівлі / перерахування іноземної валюти	45
3.2.	Про порядок ведення обліку скрапленого газу за місцем його продажу	45

ПІДРОЗДІЛ 4. Валютне регулювання і валютний контроль	46
4.1. Про підтвердження форс-мажорних обставин	46
4.2. Про дискреційні повноваження Служби безпеки України в частині включення платника до переліку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, до яких необхідно застосувати спеціальну санкцію	46
РОЗДІЛ 2. справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо захисту соціальних прав	46
ПІДРОЗДІЛ 1. Містобудування та архітектурна діяльність	46
1.1. Про обов'язок отримання дозволу від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, на проведення будівельних робіт у межах історичного ареалу міста Києва	46
1.2. Про правову природу наказів органів місцевого самоврядування про занесення об'єктів до Переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини та наказів Міністерства культури України про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України	47
1.3. Про особливості здійснення містобудівної діяльності в межах історичного ареалу міста Львова	47
1.4. Погодження історико-містобудівного обґрунтування належить до адміністративних послуг	47
1.5. Про декларування меж майбутньої забудови та можливість їх подальшого коригування в містобудівному розрахунку	48
1.6. Про обов'язок замовника будівництва отримати дозвіл на виконання будівельних робіт у разі реконструкції підземного переходу	48
1.7. Про вимоги до документів для вирішення питання про занесення об'єкта культурної спадщини до переліку об'єктів культурної спадщини	48
1.8. Про дотримання встановлених законодавством вимог для розміщення тимчасових споруд	49
1.9. Про заборону експлуатації об'єктів, що належать до I–III категорій складності, без прийняття в експлуатацію в установленому законодавством порядку	49
1.10. Про обов'язок органу, який за законом уповноважений приймати рішення про затвердження містобудівних умов та обмежень щодо земельних ділянок, на яких розташований об'єкт всесвітньої спадщини, враховувати вимоги спеціального законодавства, яким урегульовано особливості охорони таких об'єктів	50
1.11. Про правомірність обчислення штрафу органом державного архітектурно-будівельного контролю, виходячи з розміру прожиткового мінімуму станом на дату прийняття рішення контролюючим органом	50

1.12.	Про підстави для вжиття суб'єктами забезпечення цивільного захисту спеціальних заходів запобігання або реагування на надзвичайні ситуації	51
ПІДРОЗДІЛ 2. Здійснення публічно-владних управлінських функцій із розпорядження земельними ділянками; землеустрою; державної експертизи землевпорядної документації; регулювання земельних відносин		
2.1.	Про особливості застосування Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» під час здійснення державного контролю за використанням та охороною земель	51
2.2.	Про обов'язок органу місцевого самоврядування при ухваленні рішення про надання особі у приватну власність земельної ділянки керуватися законодавством, чинним саме на момент ухвалення рішення	52
2.3.	Про обов'язкову умову для вирішення органом місцевого самоврядування земельного спору щодо меж земельних ділянок	52
2.4.	Про документ, який засвідчує право власника на отримання земельної частки (паю)	52
2.5.	Про встановлення законодавчої заборони на період дії правового режиму воєнного стану щодо безоплатної передачі земель державної, комунальної власності у приватну власність	53
2.6.	Про неприпустимість примусового відчуження об'єкта нерухомого майна, який перебуває у приватній власності, окремо від земельної ділянки, на якій він розташований і яка перебуває в комунальній власності	53
2.7.	Про обмеження ведення господарської діяльності в першій зоні округу санітарної охорони курортів	53
ПІДРОЗДІЛ 3. Дозвільна система у сфері господарської діяльності; ліцензування видів господарської діяльності; нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності; розроблення і застосування національних стандартів, технічних регламентів та процедур оцінки відповідності		
3.1.	Про мету видачі суб'єктам кінематографії державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів	54
3.2.	Про підстави для зміни місця розташування рекламних засобів, розміщених відповідно до дозволів, термін дії яких не спливає	54
3.3.	Про обов'язковість повідомлення контролюючим органом суб'єкта господарювання щодо проведення позапланової перевірки до початку її проведення та наслідки недотримання цього обов'язку	55
3.4.	Про ненадання споживачу достовірної інформації щодо фактичного виробника нафтопродукту, його місцезнаходження, а також дати виготовлення нафтопродукту як підставу для притягнення суб'єкта господарювання до відповідальності за порушення Закону України «Про захист прав споживачів»	55

3.5.	Про позбавлення осіб, на яких поширюються спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) або про яких наявна інформація щодо фінансування тероризму в Україні, права на отримання спеціального дозволу на користування надрами	56
3.6.	Про відсутність підстав вважати ділову репутацію керівництва банку небездоганною в разі наявності в Єдиному реєстрі досудових розслідувань інформації про можливі кримінальні правопорушення, вчинені керівниками банку	56
3.7.	Про правомірність затримання державним прикордонним інспектором ветеринарної медицини вантажу з товарами, якщо міжнародний ветеринарний сертифікат, яким супроводжується вантаж, викликає сумніви в його дійсності	57
3.8.	Про правомірність відмови в державній реєстрації змін до відомостей про юридичну особу в разі, якщо заяву про внесення відповідних змін подано щодо засновника (учасника), який на момент подання такої заяви внесений до Єдиного реєстру боржників	57
3.9.	Про визначення кола суб'єктів господарювання, які повинні забезпечити приймання електронних платіжних засобів	58
3.10.	Про підставу вжиття органом Держпродспоживслужби обмежувальних заходів у вигляді заборони надання продукції на ринку	58
3.11.	Про поширення Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» на правовідносини у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням законодавства про захист прав споживачів	59
3.12.	Про повноваження обласних рад після введення в Україні воєнного стану та утворення військових адміністрацій	59
3.13.	Про невідповідність Правил виробництва коньяків України в частині положень щодо обов'язкового використання вітчизняних коньячних спиртів при виробництві коньяків України Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»	60
ПІДРОЗДІЛ 4. Державне регулювання ринків фінансових послуг		60
4.1.	Про залежність порядку застосування та розрахунку суми штрафу, що застосовується Національним банком України, від понять «ризикова діяльність» та «ризикова діяльність у сфері фінансового моніторингу»	60
4.2.	Про умови, за яких підлягає застосуванню такий захід впливу, як анулювання ліцензії на провадження господарської діяльності	61
4.3.	Про обмеження на здійснення страховиком діяльності, яка безпосередньо не пов'язана зі здійсненням страхової діяльності	61
ПІДРОЗДІЛ 5. Реалізація державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики		62

5.1.	Про дискреційність повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, щодо визначення розміру санкцій відповідно до статті 77 Закону України від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII «Про ринок електричної енергії»	62
5.2.	Про віднесення до корисного відпуску теплової енергії всіх обсягів теплової енергії, що споживаються обладнанням на об'єктах енергетики промислових підприємств	62
5.3.	Про обсяг інформації, який суб'єкт господарювання зобов'язаний надавати НКРЕКП	63
5.4.	Про підстави припинення оператором надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії / постачання електричної енергії	63
5.5.	Про право Державної служби експортного контролю України застосовувати процедуру державного експортного контролю до товарів військового призначення, міжнародна передача яких не підлягає такому контролю	64
5.6.	Про оскарження абзацу сьомого пункту 3 глави 4 розділу IX Кодексу газорозподільних систем	64
5.7.	Про порядок та підстави видачі дозволу органом місцевого самоврядування на відключення квартири чи нежитлового приміщення від системи централізованого опалення (теплопостачання)	65
5.8.	Про необхідність дотримання Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, процедури прийняття регуляторного акта в період дії правового режиму воєнного стану	65
ПІДРОЗДІЛ 6. Охорона навколишнього природного середовища		66
6.1.	Про обов'язок ліцензіата у сфері поводження з небезпечними відходами помаркувати тару, якщо вона не відповідає вимогам Ліцензійних умов щодо маркування тари для збирання і тимчасового зберігання відходів	66
ПІДРОЗДІЛ 7. Реалізація публічної політики у сферах соціального захисту громадян та публічної житлової політики		67
7.1.	Про визначення розміру разової грошової допомоги до 5 травня у 2022 році	67
7.2.	Про відсутність підстав для виключення квартири, наданої військовослужбовцю, із числа службових у разі ініціювання цього питання колишнім членом сім'ї військовослужбовця	67
7.3.	Про необхідність установлення причинно-наслідкового зв'язку між смертю військовослужбовця та вчиненням ним кримінального або адміністративного правопорушення для вирішення питання про призначення одноразової грошової допомоги	67

7.4.	Про неможливість реалізації права на отримання одноразової грошової допомоги в більшому розмірі на підставі різних нормативно-правових актів	68
7.5.	Про підставу для заміни посвідчення особи, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи, на посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС	68
ПІДРОЗДІЛ 8. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування		69
8.1.	Про зобов'язання пенсійного органу здійснити перерахунок пенсії із заробітної плати, яка була отримана в російських рублях, за курсом української гривні до російського рубля, встановленим Національним банком України на день призначення пенсії	69
8.2.	Про зарахування до вислуги років на пільгових умовах (один місяць служби за три місяці) часу проходження служби, протягом якого особа брала участь в антитерористичній операції, для визначення розміру пенсії, а не для її призначення	69
8.3.	Про право учасника ліквідації ядерних аварій на призначення пенсії зі зниженням пенсійного віку відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»	70
8.4.	Про зарахування до стажу державної служби часу роботи (служби) на посадах в органах внутрішніх справ при призначенні пенсії	71
ПІДРОЗДІЛ 9. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування		71
9.1.	Про розрахунок роботодавцем (страхувальником) допомоги по тимчасовій непрацездатності	71
9.2.	Про неможливість стягнення аліментів з окремого рахунку страхувальника, що відкритий для зарахування страхових коштів	71
9.3.	Про пріоритет спеціального правила тимчасової дії, яке закріплене у прикінцевих положеннях нормативно-правового акта, перед загальним правилом, дія якого не обмежена в часі, щодо регулювання однакових правовідносин	71
ПІДРОЗДІЛ 10. Соціальний захист сімей із дітьми		72
10.1.	Про умови для надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів	72
10.2.	Про обов'язковість узгодження органом місцевого самоврядування штатної чисельності працівників служби у справах дітей з нормативами, визначеними законодавством	72
ПІДРОЗДІЛ 11. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб		73
11.1.	Про визначення дня, з якого щомісячна адресна допомога внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання призначається на наступні шість місяців	73

11.2. Про право внутрішньо переміщеної особи на отримання допомоги на проживання	73
ПІДРОЗДІЛ 12. Праця та зайнятість населення	74
12.1. Про право застрахованої особи на отримання допомоги по безробіттю в належному розмірі в разі несплати роботодавцем страхових внесків і невнесення внаслідок цього пенсійним органом даних про її страховий стаж до Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування	74
12.2. Про підстави для проведення позапланового заходу інспектором праці за зверненням фізичної особи	74
12.3. Про граничність терміну надання працівнику відпустки без збереження заробітної плати	75
12.4. Про строк виконання обов'язку роботодавцем щодо надання центру зайнятості копії укладеного трудового договору (контракту) з іноземцем	75
12.5. Про відсутність у роботодавця права в односторонньому порядку приймати рішення щодо заміни компенсації за невикористані відпустки на зарахування цих днів до стажу роботи, що дає право на щорічні основну та додаткові відпустки	75
ПІДРОЗДІЛ 13. Реалізації державної політики у сфері освіти, науки, культури та спорту	76
13.1. Про забезпечення доступності повної загальної середньої освіти	76
РОЗДІЛ 3. справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян	76
ПІДРОЗДІЛ 1. Громадянські та політичні права	76
1.1. Про визначену законом форму відмови в задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України	76
1.2. Про правомірність наявності камер відеоспостереження у виправних установах (не є порушенням права особи на приватне життя)	77
1.3. Про отримання згоди батьків як передумову для отримання дитиною віком від 14 до 18 років адміністративної послуги з реєстрації її місця проживання	77
1.4. Про неповажність обставини для відстрочки надання судом відповіді на інформаційний запит особи щодо судової справи	78
1.5. Про розуміння десятирічного строку «неучасті» політичної партії в загальнодержавних виборах як підстави для анулювання її реєстрації	78
ПІДРОЗДІЛ 2. Функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції	79
2.1. Про визначення критеріїв «грубого» порушення Правил адвокатської етики	79

2.2.	Про відсутність у Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури повноважень для повторного розгляду справи в разі скасування попереднього її рішення в судовому порядку	79
2.3.	Про належність членів кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури до суб'єктів декларування	79
2.4.	Про видалення недостовірних відомостей щодо адвоката з офіційного вебсайту володільцем / розпорядником персональних даних	80
2.5.	Про звернення фізичних чи юридичних осіб як підставу для проведення органом контролю перевірки арбітражного керуючого	81
2.6.	Про можливість установлення адвокатським самоврядуванням плати за опрацювання внесення та розміщення додаткової інформації у профайлі адвоката (за його бажанням) в базі даних Єдиного реєстру адвокатів України	81
ПІДРОЗДІЛ 3. Справи щодо дорожнього руху, транспорту та перевезення пасажирів		81
3.1.	Про автомобільних перевізників, які повинні мати серед обов'язкових документів ліцензію	81
3.2.	При застосуванні відповідальності за порушення законодавства про автомобільний транспорт поняття «автомобільний перевізник» не завжди слід уособлювати з власником / користувачем транспортного засобу	82
3.3.	Про відсутність в авіаційній компанії обов'язку щодо сплати державного збору на підставі підзаконного нормативного-правового акта	82
3.4.	Про відсутність в органів місцевого самоврядування повноважень щодо затвердження певних форм типових договорів	83
3.5.	Про документи, за допомогою яких можна підтвердити здійснення реєстраційних дій з транспортним засобом у разі відсутності реєстрових записів у Єдиному державному реєстрі транспортних засобів МВС	83
3.6.	Про межі дії Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» за ознакою територіальності здійснення перевезень небезпечних вантажів	84
ПІДРОЗДІЛ 4. Справи, що виникають із відносин публічної служби, зокрема щодо звільнення з публічної служби		84
4.1.	Про порядок затвердження результатів виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В»	84
4.2.	Про відсутність правових підстав для звільнення особи з військової служби під час воєнного стану через отримання такою особою бронювання	84

- 4.3. Про визначені законодавством випадки переміщення поліцейського по службі за його згодою 85
- 4.4. Про вимоги до формування дисциплінарної справи 85
- 4.5. Про строковість перебування особи на посаді керівника наукової установи (заповідника) 86
- 4.6. Про умови реалізації держслужбовцем категорії «А» права на отримання шести посадових окладів у разі припинення проходження державної служби за ініціативою суб'єкта призначення 86
- 4.7. Про поширення гарантій незалежності прокурора на військовослужбовця, який відряджений до органів прокуратури 87
- 4.8. Про умови розгляду питання про недовіру сільському голові на сесії ради без попереднього розгляду такого питання постійною комісією 87
- 4.9. Про черговість застосування дисциплінарного стягнення до працівника поліції в період дії воєнного стану 88
- 4.10. Про обставини, які не впливають на реалізацію особою права на звільнення з підстав, передбачених частиною третьою статті 38 КЗпП України 88

ПІДРОЗДІЛ 5. Справи, що виникають із відносин публічної служби, зокрема щодо прийняття / проходження служби 89

- 5.1. Про право співробітників Служби судової охорони на додаткову винагороду, передбачену постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» 88
- 5.2. Застосування статті 236 КЗпП України в разі затримки виконання рішення про поновлення на роботі не залежить від оскарження такого рішення суду в апеляційному порядку 89
- 5.3. Про підставу для зменшення або невиплати премії прокурору 90
- 5.4. Про порядок нарахування премії поліцейському за період його тимчасової непрацездатності 90
- 5.5. Про умови для переведення прокурора в іншу окружну прокуратуру в межах адміністративно-територіальної одиниці 91
- 5.6. Про відповідальність командира за своїх підлеглих 91
- 5.7. Про умови отримання поліцейським додаткової винагороди під час дії воєнного стану в державі 91
- 5.8. Про обов'язок військовозобов'язаного повідомити відповідний орган про наявність у нього підстав для відстрочки від призову на військову службу 92
- 5.9. Про належний спосіб повідомлення військовослужбовцем командування щодо відмови від рапорту про звільнення з військової служби 92

ПІДРОЗДІЛ 6. Забезпечення права особи на звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів	92
6.1. Документ, який підтверджує зняття особи з військового обліку, не є підставою для перетину кордону в умовах воєнного стану	92
6.2. Про принципи, якими слід керуватися розпоряднику публічної інформації у процесі її надання	93
6.3. Про чинники, які впливають на своєчасність розгляду запитів на публічну інформацію в умовах правового режиму воєнного стану	93
ПІДРОЗДІЛ 7. Здійснення публічних закупівель	94
7.1. Про взаємозв'язок умови тендерної пропозиції «гарантія має набувати чинності з дня її надання» з датою подання такої пропозиції	94
7.2. Про обов'язок замовника вказати способи підтвердження відповідності предмета закупівлі екологічним характеристикам у разі наявності в тендерній документації умови відповідності товарів, послуг чи робіт таким характеристикам	94
7.3. Про помилковість зазначення в листі-згоді на обробку персональних даних учасника публічних закупівель «місця реєстрації» учасника замість «місця проживання»	95
7.4. Про недискримінаційність вимог до предмета закупівель, установлених замовником відповідно до законодавства у сфері використання ядерної енергії при формуванні тендерної документації, предметом закупівлі якої є обладнання, роботи та послуги для атомних електростанцій	95
7.5. Про недопустимість установлення в тендерній документації умови про можливість доповнення і коригування основних вимог до договору під час його укладення з переможцем торгів	96
7.6. Про умови проведення повторної закупівлі відповідно до затвердженого річного плану	96
ПІДРОЗДІЛ 8. Громадський порядок та безпека, національна безпека та оборона України, зокрема щодо охорони здоров'я	96
8.1. Про наявність дискримінаційних ознак у нормах Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо священнослужителів інших конфесій	96
8.2. Про критерії, за наявності яких дитині встановлюється інвалідність підгрупи А	97
ПІДРОЗДІЛ 9. Спори у сфері державного регулювання цін і тарифів	97
9.1. Про зміни в правовому регулюванні встановлення «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії	97

РОЗДІЛ 4. Процесуальні питання	98
ПІДРОЗДІЛ 1. Судові витрати	98
1.1. Про підставу ухвалення додаткового судового рішення щодо розподілу витрат на професійну правничу допомогу, понесених у зв'язку з розглядом справи в суді касаційної інстанції	98
1.2. Про відсутність обов'язку сплати судового збору за звернення до суду із заявою про роз'яснення судового рішення	99
1.3. Про відшкодування витрат на професійну правничу допомогу	99
ПІДРОЗДІЛ 2. Апеляційне оскарження судових рішень	99
2.1. Про можливість апеляційного оскарження ухвали про відмову в задоволенні заяви, поданої на підставі статті 383 КАС України	99
2.2. Про можливість оскарження в апеляційному порядку ухвали суду про відмову в задоволенні заяви про накладення штрафу	99
2.3. Про право заступника керівника обласної прокуратури подавати апеляційну скаргу на судові рішення	100
ПІДРОЗДІЛ 3. Відмова позивача від позову. Примирення сторін	100
3.1. Про примирення учасників судового процесу у справі, предметом якої є застосування заходів реагування у сфері державного нагляду (контролю)	100
ПІДРОЗДІЛ 4. Рішення суду	100
4.1. Про підстави визнання протиправним рішення або частини рішення суб'єкта владних повноважень	100
ПІДРОЗДІЛ 5. Забезпечення позову	101
5.1. Про забезпечення позову у справах щодо анулювання ліцензії на виробництво тютюнових виробів	101
5.2. Про забезпечення позову з метою підтримання надійного функціонування виробничих потужностей та збереження суб'єктів економічної системи	101
ПІДРОЗДІЛ 6. Визначення юрисдикції спору	101
6.1. Про юрисдикцію спору щодо оскарження рішень органів місцевого самоврядування про надання погодження на передачу земельних ділянок під мисливські угіддя	101
6.2. Про належність до адміністративної юрисдикції спору про внесення до Реєстру будівельної діяльності відомостей про скасування сертифіката на виконання судового рішення в господарській справі, яким визнано незаконним та скасовано зазначений сертифікат	102
ПІДРОЗДІЛ 7. Процесуальні строки	102
7.1. Про строк звернення до суду у справах щодо видачі довідки про розмір грошового забезпечення для перерахунку пенсії на підставі Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»	102

ПІДРОЗДІЛ 8. Перегляд рішень за виключними обставинами	103
8.1. Про неможливість перегляду судового рішення, яким відмовлено в задоволенні позовних вимог, у зв'язку з виключними обставинами на підставі пункту 1 частини п'ятої статті 361 КАС України	103
ПІДРОЗДІЛ 9. Інше	103
9.1. Про підстави визнання дій сторін справи зловживаннями процесуальними правами	103
9.2. Про належний спосіб надсилання копії судового рішення з обмеженим доступом стороні у справі, яка має зареєстрований електронний кабінет	103
9.3. Про зловживання процесуальними правами в разі подання двох однакових за змістом позовів	104
9.4. Про відсутність у Департаменту архітектури та містобудування міської ради права на звернення до суду з позовом щодо скасування рішення Державної архітектурно-будівельної інспекції України про скасування дії будівельного паспорта забудови земельної ділянки, виданого особі	104
9.5. Про оцінку судом обставин щодо інформування сторін у справі про ту чи іншу процесуальну дію	105
9.6. Про адміністратора підсистем «Електронний суд» та «Електронний кабінет» Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи	105

РОЗДІЛ 1. справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів

ПІДРОЗДІЛ 1. Оподаткування

Глава 1. Міжнародне оподаткування

1.1. Про ознаки кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи

Ознаками непрямого вирішального впливу на діяльність є володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше ніж 25 відсотків статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи через пов'язаних фізичних чи юридичних осіб, трасти або інші подібні правові утворення чи здійснення вирішального впливу шляхом реалізації права контролю, володіння, користування або розпорядження всіма активами чи їх часткою, права отримання доходів від діяльності юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, які дають можливість визначати основні умови господарської діяльності юридичної особи, або діяльності трасту або іншого подібного правового утворення, приймати обов'язкові до виконання рішення, що мають вирішальний вплив на діяльність юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, незалежно від формального володіння

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 березня 2023 року у справі № 640/12206/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109541951>.

1.2. Про активи ІСІ як об'єкт оподаткування

Кошти, направлені на оплату придбаних векселів та корпоративних прав, отримані як дохід від продажу цих векселів та корпоративних прав, становлять активи ІСІ. Залучені від інвесторів кошти у процедурі розміщення компанією з управління активами інвестиційних сертифікатів є активами ІСІ, як і дохід, одержаний від операцій з такими активами, незалежно від порядку здійснення розрахунків за операціями з купівлі-продажу цих активів

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 липня 2023 року у справі № 826/20668/13-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112009169>.

1.3. Про принцип «витагнутої руки» щодо експорту насіння ріпаку

Якщо перевіркою контрольованих операцій щодо експорту товару «насіння ріпаку» встановлено, що ціни у контрольованих операціях з експорту товарів товарної позиції за кодом 1205 згідно з УКТ ЗЕД, здійснених платником податків (з урахуванням коригування на вартість перевалки товару на борт судна) є нижчими за мінімальні

значення інтервалів (діапазонів) цін, тобто є такими, що не відповідають принципу «вितягнутої руки», а ціни реалізації товарів є нижчими, аніж діапазон цін, то умови зазначених операцій відрізняються від умов, що застосовуються між непов'язаними особами у співставних неконтрольованих операціях. Такі ціни в контрольованих операціях з реалізації насіння ріпаку не відповідають принципу «витягнутої руки»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 березня 2023 року у справі № 1340/3525/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109759320>.

1.4. Про подання звіту про контрольовані операції до контролюючого органу

Для обрахунку загальної суми операцій з нерезидентом не є суттєвою дата внесення країни реєстрації нерезидента до Переліку держав (територій), у яких ставки податку на прибуток (корпоративний податок) на 5 і більше відсоткових пунктів нижчі, ніж в Україні або дата затвердження цього Переліку, якщо таке внесення або затвердження було здійснено у звітному періоді

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2023 року у справі № 810/4044/15 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111663168>.

1.5. Про метод «витрати плюс» для визначення звичайних цін

Метод «витрати плюс», для визначення звичайних цін за 2012 рік, застосовується лише до платника податку, який відповідно до закону вважається природнім монополістом

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 09 серпня 2023 року у справі № 821/836/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112757755>.

1.6. Про заміну сторони в зобов'язанні, яке виникло на підставі зареєстрованого договору

Невиконання обов'язку з реєстрації договору про отримання кредиту або позики в іноземній валюті від нерезидента або змін до такого договору зумовлює застосування штрафних санкцій за порушення валютного законодавства, але не вказує на нечинність такого договору або змін до нього

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 листопада 2023 року у справі № 400/1794/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114834888>.

1.7. Про умови визнання нерезидента бенефіціарним отримувачем доходу

Закріплені міжнародними договорами пільги зі сплати податку не можуть бути застосовані, коли нерезидент виконує функцію утримувача коштів (номінального власника) або є тільки посередником щодо такого доходу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 грудня 2023 року у справі № 804/3765/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115453856>.

Глава 2. Порядок оподаткування доходу

1. Оподатковуваний дохід

1.1. Про визначення працівникам підприємства пільг та компенсацій, що не підлягають оподаткуванню

Видача молока є заходом з охорони праці, вжитим платником податків з дотриманням встановленого законодавством порядку та не входить до фонду заробітної плати працівників

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 березня 2023 року у справі № 820/6202/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109854878>.

1.2. Про строк фінансового лізингу

Під терміном «строк фінансового лізингу» потрібно розуміти встановлений лізинговим договором строк, який розпочинається з дати передання ризиків, що стосуються зберігання або використання майна, чи права на отримання будь-яких вигод чи винагород, пов'язаних з його використанням, або будь-яких інших прав, що впливають з прав на володіння, користування або розпоряджання таким майном, лізингоотримувачу (орендарю), та закінчується строком закінчення дії лізингового договору, включаючи будь-який період, протягом якого лізингоотримувач має право прийняти одноосібне рішення про продовження строку лізингу згідно з умовами договору

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 березня 2023 року у справі № 440/4709/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109943715>.

1.3. Про обов'язок зі сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Законодавець ухвалює рішення про встановлення пільг, тому може надалі змінити норму, яка встановлює преференцію, не змінюючи загального критерію.

Законодавець пов'язує звільнення від сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, не тільки і не стільки з його статусом (придатністю його застосування у виробничому промисловому циклі господарської діяльності без конкретизації видів промислового виробництва та організаційних форм, в яких воно здійснюється), а й з використанням будівлі з метою провадження виробничої діяльності, тобто за цільовим призначенням для виготовлення промислової продукції

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 травня 2023 року у справі № 440/359/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110826988>.

1.4. Про визначення критерію розмежування додаткового блага

Вартість послуг мобільного зв'язку, зокрема міжнародного роумінгу, що сплачує юридична особа за здійснення її працівниками виробничих телефонних розмов, не іможе бути додатковим благом у разі наявності документів, які підтверджують використання мобільного зв'язку лише у виробничих цілях

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 6 червня 2023 року у справі № 826/11941/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111385002>.

1.5. Про принцип індивідуальної відповідальності платника податків

Норми податкового законодавства не визначають обсяг матеріальних та/або трудових ресурсів платника під час здійснення господарської діяльності як критерій правового статусу платника щодо отримання преференції у формі податкової вигоди. Саме собою невиконання контрагентами своїх податкових обов'язків і неприсутність їх за місцезнаходженням не можуть вказувати на відсутність ділової мети та/або на обізнаність платника з протиправним характером діяльності його контрагентів, а також на недостовірність задекларованих даних податкового обліку. Лише сукупність цих обставин підтверджує висновок про реальність або неможливість фактичного проведення господарських операцій

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2023 року у справі № 810/1577/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111663157>.

1.6. Про нереальність господарських операцій, зокрема, з капітального ремонту поливального трубопроводу

Капітальний ремонт поливального трубопроводу за своїм класом наслідків належить до об'єкта з незначними наслідками (СС1). Виконання таких робіт не потребує наявності ліцензії. Тому безпідставними є висновки щодо нереальності господарської операції з контрагентом лише у зв'язку з відсутністю ліцензії на здійснення цих будівельних робіт

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 червня 2023 року у справі № 520/18518/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111820499>.

2. Оподаткування витрат

2.1. Про визначення норми технологічних витрат при виробництві палива

Платник не визначає відсоток технологічних витрат на сировину. Відповідні втрати під час переробки газового конденсату чи нафти в технологічній установці залежать від якості такої сировини, від якості та технічних можливостей і характеристик установки, на якій переробляється ця сировина, а також від режимів переробки

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2023 року у справі № 816/278/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108696405>.

2.2. Про включення витрат до фінансових показників господарської діяльності платника

Якщо відбулася зміна в активах підприємства у формі витрат, ці витрати можливо вважати такими, що впливають на оподаткування фінансового результату. Зменшення фінансового результату до оподаткування відбувається у разі наявності задекларованих витрат. Податковий орган не може робити висновки про включення або невключення витрат на підставі надуманих висновків. У разі надання контролюючим органом доказів, які в сукупності з іншими доказами у справі свідчать, що документи, на підставі яких платник задекларував податковий кредит та сформував витрати, містять інформацію, що не відповідає дійсності, платник має спростовувати ці витрати

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 лютого 2023 року у справі № 160/37/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108724548>.

2.3. Про правомірність включення витрат для підтримання об'єкта в придатному для використання стані до складу витрат звітного періоду

Послуги з супроводу, вдосконалення окремих складових частин, оновлення програмного забезпечення не можуть функціонувати окремо та не підвищують вартості вже наявного програмного забезпечення, а лише підтримують таке програмне забезпечення в придатному до використання стані відповідно до вимог, що до нього ставляться

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 березня 2023 року у справі № 826/15097/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109759260>.

2.4. Про нормативно обґрунтовані втрати матеріалів та відходів у процесі виробництва

Перелік і співвідношення окремих видів сировини, що використовується для виробництва відповідного виду готової продукції, є рецептурою, а не калькуляцією

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 квітня 2023 року у справі № 820/2673/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110290536>.

2.5. Про нормативи використання питної води підприємствами, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення

Платник не може вплинути на розмір понаднормативного споживання води, виникнення якого не залежить від платника та не може збільшити вартість води, що споживає населення в разі відсутності лічильників, оскільки тариф на питну воду для населення відповідно до статті 8 Закону України «Про природні монополії», статей 5 та 6 Закону України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» встановлюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 вересня 2023 року у справі № 1.380.2019.001996 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113308333>.

2.6. Про перелік витрат на позики

Витрати за позиками, що безпосередньо належать до придбання, будівництва або виробництва кваліфікаційного активу, є часткою собівартості такого активу. Інші витрати за позиками визнаються як фінансові витрати підприємства

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 листопада 2023 року у справі № 640/329/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115113662>.

2.7. Про підтвердження витрат із придбання паливно-мастильних матеріалів

У разі скасування типової форми дорожнього листа платник має право використовувати будь-яку зручну для обліку форму первинного документа, за умов наявності всіх ознак такого документа, відомостей про господарську операцію та підтвердження її здійснення. Списання палива та мастильних матеріалів здійснюється, ураховуючи дані про пробіг автомобіля та норми витрат палива і мастильних матеріалів на автомобільному транспорті, затверджені наказом Міністерства транспорту України від 10 лютого 1998 року № 43

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 грудня 2023 року у справі № 821/1566/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115838635>.

3. Податок на додану вартість

3.1. Про оподаткування податком на додану вартість, якщо ліквідовано основні виробничі або невиробничі засоби під час переміщення вантажів через лінії зіткнення

Предметом доказування під час вирішення спору про податкові зобов'язання з податку на додану вартість на підставі, зокрема, підпункту «г» пункту 198.5 статті 198 та підпункту 38.10 пункту 38 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України є обставини щодо дати придбання платником об'єктів залізничного рухомого складу (основних засобів) та місця їх знаходження станом на визначену дату. Придбання / спорудження основних засобів до такої дати та подальше їх знаходження на тимчасово окупованій території та/або території населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення, є юридичними фактами, які згідно з нормою підпункту 38.10 пункту 38 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України виключають оцінку використання основних засобів в операціях, що не є господарською діяльністю платника податку на додану вартість

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 лютого 2023 року у справі № 200/11022/19-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109138615>.

3.2. Про анулювання реєстрації платника податку на додану вартість

Відносини платника податків з розпорядником бюджетних коштів і з постачальниками товарів / послуг існують в межах виконання бюджетної програми. Отримані з бюджету грошові кошти за кодом бюджетної класифікації можна використовувати лише на цілі, зумовлені бюджетною програмою. Такі кошти мають ознаки невідплатності та безповоротності, за своїм характером для платника не є компенсацією вартості товарів / послуг, що постачаються. У платника не виникає ані об'єкт оподаткування, ні обов'язок відображення в податковій декларації з податку на додану вартість отримання бюджетних коштів, які не пов'язані з компенсацією вартості поставлених товарів / послуг. У цьому разі платник не має правових підстав для визначення податкових зобов'язань з податку на додану вартість у зв'язку з відсутністю об'єкта оподаткування податком на додану вартість

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 лютого 2023 року у справі № 420/18420/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108835187>.

3.3. Про процеси перетворення сировини, що є складовою господарської операції

Сировинні втрати є тією частиною сировини та матеріалів, яка безповоротно втрачається в процесі отримання продукту. Якщо за результатами судового оскарження зменшується сума завищення бюджетного відшкодування з податку на додану вартість, визначена платнику податковим повідомленням-рішенням, то

цьому платнику направляється нове податкове повідомлення-рішення з відповідними коригуваннями суми бюджетного відшкодування. Такий алгоритм дій контролюючого органу встановлено не лише у разі скасування податкового повідомлення-рішення в повному обсязі

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2023 року у справі № 640/3565/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108969522>.

3.4. Про оподаткування податком на додану вартість операції з постачання медичних виробів на митній території України та їх ввезення на митну територію України

Медичними виробами, операції з постачання яких на митній території України та їх ввезення на митну територію України підлягають оподаткуванню податком на додану вартість за ставкою 7 відсотків з 02 липня 2014 року, вважаються вироби, що відповідають визначенню термінів «медичний виріб» згідно з підпунктом 9 пункту 2 Технічного регламенту щодо медичних виробів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 жовтня 2013 року № 753, та підтверджені свідоцтвом про державну реєстрацію медичного виробу або підтвердження про державну реєстрацію медичного виробу. Товар має належні свідоцтва про відповідну державну реєстрацію, видані спеціалізованим експертним органом, що вказує на належність виробу до виробів медичного призначення, про що зроблено висновок за результатами експертних досліджень та аналізу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 червня 2023 року у справі № 820/4260/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111820583>.

3.5. Про визначення бази оподаткування податком на додану вартість

Факт доведення реалізації самостійно виготовлених товарів / послуг за цінами, які не відповідають ринковим, має доводити особа, яка вважає, що ціна товарів / робіт / послуг, визначена сторонами договору, не відповідає ринковим. Обов'язок доведення невідповідності ціни договору рівню звичайних цін покладається на контролюючий орган. Перевірка проведення реєстрації контрагента на час вчинення господарських операцій з дотриманням вимог законодавства перебуває поза межами можливого контролю платника

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 травня 2023 року у справі № 200/465/21-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111108772>.

3.6. Про право на нарахування податкового кредиту

Необхідними та достатніми підставами для включення платником до складу податкового кредиту відповідних сум податку на додану вартість є: придбання ним

товару, робіт чи послуг з метою їх подальшого використання в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності; сплата чи нарахування сум податку на додану вартість у зв'язку з таким придбанням

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 березня 2023 року у справі № 560/12630/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109944420>.

3.7. Про правильність формування податкового кредиту

Застосування підпункту «г» пункту 198.5 статті 198 Податкового кодексу України до операцій з продажу самостійно виготовленої продукції за цінами, нижче собівартості, суперечить правовому регулюванню і призначенню цієї норми, згідно з якою здійснюється вилучення податкового кредиту на всі суми податку на додану вартість, сплачені під час придбання товару, попередньо включені до нього. Пункт 189.1 статті 189 Податкового кодексу України не встановлює визначення бази оподаткування, з огляду на перевищення собівартості реалізованих поточних біологічних активів над фактичною ціною їх продажу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 квітня 2023 року у справі № 120/15979/21-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110039276>.

4. Акцизний податок

4.1. Про визначення ставки акцизного податку для товару, класифікованого імпортером у товарній позиції згідно з УКТ ЗЕД 2206 00 39 00

Системний аналіз Пояснень до УКТ ЗЕД групи 22 та підпункту 215.3.1 пункту 215.3 статті 215 Податкового кодексу України вказує на те, що з метою оподаткування акцизним податком в рядках третьому та четвертому таблиці законодавець не розрізняє «зброджені напої» та «суміші із зброджених напоїв», «суміші на основі зброджених напоїв» тощо, а об'єднує ці поняття однією назвою – «зброджені напої». Для алкогольних зброджених напоїв з кодом УКТ ЗЕД 2206 00 39 00, які включають і суміші на основі зброджених напоїв, можна застосувати різні ставки акцизного податку: як на рівні 8,02 грн за 1 літр, так і на рівні 11,65 грн за 1 літр. Для визначення правильної ставки акцизного податку щодо конкретного товару (напоїв) з таким кодом УКТ ЗЕД превалюючими є саме його додаткові характеристики, а не деталізація типу напою. Для застосування ставки на рівні 11,65 грн за 1 літр товар має відповідати сукупно усім умовам, наведеним у таблиці в підпункті 215.3.1 пункту 215.3 статті 215 Податкового кодексу України. Якщо товар не відповідає хоча б одній умові, – до нього застосовується ставка акцизного податку на рівні 8,02 грн за 1 літр

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 жовтня 2023 року у справі № 380/10416/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114524086> (судова палата з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів).

5. Рентна плата

5.1. Про ставку рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України

Порівняння наслідків підвищення ставок рентної плати за користування радіочастотним ресурсом для відповідних суб'єктів господарювання, зокрема для платника податків (додаткове податкове навантаження як чинник, що призводить до зменшення активів) з фіскальним та соціальним ефектом, на досягнення якого це було направлено, зокрема в частині реального забезпечення виконання функцій держави (збалансування бюджету і забезпечення видатків на оборону, соціальний захист населення в складних економічних умовах фактичної військової агресії), – свідчить на користь висновку, що підвищення ставок рентної плати не порушило норми Конституції України, було пропорційним у відповідній ситуації щодо втручання держави у право власності платників податків, для яких був встановлений обов'язок сплатити до бюджету додаткові кошти, а також забезпечило баланс між публічними та приватними інтересами. Про вимушеність такого заходу з боку держави свідчить і така обставина, як тимчасовий характер норми пункту 1 підрозділу 9-3 розділу XX Податкового кодексу України (до 31 грудня 2020 року включно)

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 вересня 2023 року у справі № 640/7520/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114137481> (судова палата з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів).

6. Податковий облік

6.1. Про облік основних засобів, що використовуються для підтримання об'єкта в робочому стані

Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання (технічний огляд, технічне обслуговування, ремонт тощо), включаються до складу витрат звітного періоду

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 січня 2023 року у справі № 640/10524/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108260037>.

6.2. Про віднесення до складу витрат процентів за позикою та від'ємного значення курсових різниць

Після завершення будівництва та початку експлуатації будівлі стають основними засобами. З моменту введення в експлуатацію об'єкти, для будівництва яких платник отримав позику, не є кваліфікаційним активом, що має наслідком припинення їхньої капіталізації. Фінансові витрати, пов'язані з позикою, що виникли після завершення створення кваліфікаційного активу, визнаються витратами того звітного періоду, за який вони були нараховані

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 липня 2023 року у справі № 813/7638/13-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111982138>.

6.3. Про відображення у фінансовій звітності доходів або витрат платника податків

Не підлягають включенню до доходів / витрат платника податків збільшення / зменшення його активів у випадку зростання / зменшення капіталу коштом внесків/вилучення капіталу учасником підприємства

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 серпня 2023 року у справі № 640/6453/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112973802>.

Глава 3. Реалізація компетенції податкового органу

1. Правовий статус і повноваження податкового органу

1.1. Про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника податків у разі відмови в допуску посадових осіб податкового органу до проведення податкової перевірки

Під час розгляду заяв про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника адміністративний суд здійснює оцінку обґрунтованості рішення контролюючого органу щодо адміністративного арешту майна платника шляхом перевірки наявності підстав для прийняття відповідного рішення та правильності юридичної кваліфікації дій платника, які стали підставою для прийняття такого рішення. Оскарження платником наказу про проведення перевірки є запереченням обставин, що зумовили звернення податкового органу з відповідною заявою, але не є спором про право в розумінні пункту 2 частини четвертої статті 283 КАС України і не перешкоджає розгляду заяви про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника. Обґрунтованість причин відмови у допуску посадових осіб податкового органу до проведення податкової перевірки з боку платника входять до предмета доказування у справах, визначених пунктом 2 частини першої статті 283 цього Кодексу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 лютого 2023 року у справі № 640/17091/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109260787> (судова палата з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів).

1.2. Про надання дозволу на погашення всієї суми податкового боргу коштом майна платника

У разі звернення податкового органу з позовом до суду про надання дозволу на погашення всієї суми податкового боргу коштом майна платника, яке перебуває в податковій заставі, застосуванню підлягає Податковий кодекс України, який встановлює механізм і процедуру такого погашення, а норми Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» розповсюджуються на механізм звернення стягнення на майно боржника за рішеннями, що підлягають виконанню Державною виконавчою службою, а не податковим органом

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 березня 2023 року у справі № 440/11471/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109943799> (судова палата з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів).

1.3. Про надання індивідуальної податкової консультації

Податковий кодекс України не узалежнює можливість оскарження індивідуальної податкової консультації від того, чи надавалася вже раніше платнику індивідуальна податкова консультація з того самого чи подібного питання, не забороняє платнику отримувати індивідуальні податкові консультації з тих самих або подібних питань, як і уточнювати суть отриманих раніше роз'яснень податкового законодавства чи надсилати запити з метою з'ясування додаткових питань стосовно конкретної ситуації

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2023 року у справі № 160/4350/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108724441>.

1.4. Про підстави визнання протиправним рішення або частини рішення суб'єкта владних повноважень

Наслідком установаження невідповідності частини рішення суб'єкта владних повноважень вимогам чинного законодавства є визнання акта частково протиправним, якщо цю частину може бути ідентифіковано та без неї оскаржуваний акт в іншій частині / частинах не втрачає свою цілісність, значення. Частково протиправним можна визнати частину / пункт / речення рішення або саме рішення в частині нарахування відповідної суми штрафних (фінансових) санкцій. Рішення, у якому недійсну частину не можна виокремити, ідентифікувати, є недійсним у цілому

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 березня 2023 року у справі № 260/433/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109943696>.

1.5. Про встановлення величини коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки земель

Норми Податкового кодексу України не встановлюють обов'язок контролюючого органу щодо визначення коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки земель, оскільки це виключна компетенція Держгеокадастру, який законодавчо наділений повноваженнями для встановлення величини коефіцієнта індексації та подальшого інформування центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику, і власників землі та землекористувачів про щорічну індексацію нормативної грошової оцінки земель

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 6 липня 2023 року у справі № 820/5357/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112065018>.

1.6. Про дотримання строку звернення до суду з позовом про застосування наслідків недійсності правочину, якщо така вимога заявлена не одночасно з вимогою про визнання правочину недійсним

Неправомірним є застосування до платників адміністративно-господарських санкцій після спливу шести місяців з дня виявлення порушення чи закінчення одного року з дня вчинення правочину. Цей строк має розглядатися як такий, що встановлює терміни, протягом і в межах яких податковий орган (для якого положеннями Податкового кодексу України встановлено обов'язок з контролю за додержанням податкового та іншого законодавства) має право ініціювати перед судом питання застосування наслідків недійсності правочину (процесуальний строк звернення до суду). Застосування таких наслідків є видом адміністративно-господарської санкції, закріпленої главою 27 Розділу V Господарського кодексу України. Цей строк також має розглядатися як граничний для вжиття (накладення) таких заходів судом (матеріально-правовий строк – строк давності)

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 липня 2023 року у справі № 160/14095/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112490938> (судова палата з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів).

2. Реєстрація податкових накладних

2.1. Про вмотивованість рішення про відмову в реєстрації податкової накладної

Прозорість адміністративних процедур є ефективним запобіжником державному свавіллю. На дотримання податковим органом вимог обґрунтованості під час

прийняття акта індивідуальної дії вказує належна мотивація висновків, зокрема, зі встановленням обставин, що мають значення для реєстрації податкової накладної, а також за умови покликання на докази, якими такі обставини обґрунтовані, із зазначенням причин їх прийняття чи відхилення. Ненаведення мотивів прийнятих рішень суб'єктивізує акт державного органу і не дає змоги суду встановити дійсні підстави та причини, за яких цей орган дійшов саме таких висновків, надати їм правову оцінку, та встановити законність, обґрунтованість, пропорційність прийнятого рішення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 лютого 2022 року у справі № 2240/2900/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108724557>.

2.2. Про подання розрахунку коригування до податкової накладної

Статтю 192 Податкового кодексу України регламентовано загальний для всіх платників обов'язок подавати розрахунок коригування до податкової накладної, зокрема, у разі повернення суми попередньої оплати товару. Приписи пункту 49 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України регулюють порядок реєстрації податкових накладних та розрахунків коригування в спеціальному режимі, встановленому нормою статті 209, що втратила чинність, а не на загальних засадах, регламентованих статтю 192 цього Кодексу. Платник зобов'язаний подати відповідний розрахунок коригування до податкової накладної та відкоригувати показники сум податку на додану вартість, оскільки у разі нездійснення такого коригування у продавця виникне надмірне податкове зобов'язання, а у покупця (який фактично не придбав товар) – безпідставний податковий кредит.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 березня 2023 року у справі № 813/2485/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109407215>

2.3. Про відмову в реєстрації податкової накладної, коли платник надав розрахункові документи на інший товар

Ухвалюючи рішення про відмову в реєстрації податкової накладної в межах своєї компетенції та на підставі суперечливих документів, контролюючий орган не знає про наявність помилки в податковій накладній, на яку покликається платник, обґрунтовуючи надання пакета документів на підтвердження іншої господарської операції – щодо постачання / придбання товарів / послуг та розрахункових документів для кукурудзи та соняшнику, а не щодо сої

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2023 року у справі № 240/12029/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109541824>.

2.4. Про порушення своєчасності реєстрації податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних

Боржник, стосовно якого порушено провадження про визнання банкрутом і введено мораторій на задоволення вимог кредиторів, звільняється від відповідальності лише за невиконання зобов'язань, щодо яких запроваджено мораторій. За поточними зобов'язаннями боржник відповідає на загальних підставах до прийняття господарським судом постанови про визнання його банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури. Порушення провадження про банкрутство та введення мораторію на задоволення вимог кредиторів жодним чином не скасовує покладеного на платника податків обов'язку з реєстрації податкових накладних під час здійснення господарської діяльності. На платника поширюється відповідальність за порушення строків реєстрації податкових накладних, застосована за порушення податкової дисципліни після введення мораторію

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 серпня 2023 року у справі № 640/5075/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112672137>.

3. Податковий контроль

3.1. Про дату, з якої обчислюється 1095-денний строк, упродовж якого може бути накладений штраф

Датою, з якої обчислюється 1095-денний строк, визначений пунктом 102.1 статті 102 Податкового кодексу України, як в частині проведення податковим органом камеральної перевірки з питань своєчасності сплати узгодженого податкового (грошового) зобов'язання, так і застосування штрафних санкцій згідно з пунктом 126.1 статті 126 Податкового кодексу України за несвоєчасну сплату узгодженого грошового зобов'язання, – є дата фактичної сплати узгодженої суми податкового зобов'язання

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 липня 2023 року у справі № 821/850/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112470351> (судова палата з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів).

3.2. Про застосування спеціальних правил для підтвердження даних, визначених у податковій звітності

Контролюючий орган не має правових підстав для прийняття податкового повідомлення-рішення з огляду на відсутність первинних документів, якщо в період, який підлягав перевірці, на платника податків поширювалася дія вимог підпункту 38.11 пункту 38 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України. Згідно з приписами вказаного підпункту Податкового кодексу України застосовуються

спеціальні правила для підтвердження даних, визначених у податковій звітності, встановлені цим пунктом, а положення пункту 44.6 статті 44 цього Кодексу України не підлягають застосуванню

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 квітня 2023 року у справі № 200/2495/19-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110502324>.

3.3. Про строк оприбуткування готівки

Визначальним для правильного оприбуткування готівки є друк Z-звіту та внесення відповідного запису до книги обліку розрахункових операцій в будь-який момент протягом дня, під час якого було одержано / видано готівкові кошти, але не пізніше 24 години

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 травня 2023 року у справі № 826/59/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110803065>.

3.4. Про використання реєстраторів розрахункових операцій

Наявність підклеєного в Книзі обліку розрахункових операцій платника фіскального звітного чеку реєстратора розрахункових операцій (даних – розрахункових книжок), що підтверджує факт здійснення обліку готівки у Книзі обліку розрахункових операцій, та відображення надходжень цієї готівки в касовій книзі платника – не може свідчити про неоприбуткування готівкових коштів, а означає лише порушення порядку ведення Книги обліку розрахункових операцій

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 серпня 2023 року у справі № 826/9669/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112729436>.

3.5. Про повноваження магазину безмитної торгівлі

Стаття 421 Митного кодексу України закріплює вимоги до облаштування та розташування магазину безмитної торгівлі, а вимоги статті 15 Закону України від 19 грудня 2005 року № 481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва та обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» – вказують на обов'язок суб'єкта господарювання зберігати алкогольні напої та тютюнові вироби в місцях зберігання алкогольних напоїв та тютюнових виробів, внесених до Єдиного державного реєстру місць зберігання, незалежно від того, кому належить таке місце зберігання

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 червня 2023 року у справі № 320/3772/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112009112>.

3.6. Про обов'язок включення платника до Електронного реєстру суб'єктів господарювання, які використовують спирт етиловий для виробництва продукції хімічного і технічного призначення, парфумерно-косметичної продукції, оцту з харчової сировини

Як протягом періоду травня 2021 року, так і під час прийняття оскарженого податкового повідомлення-рішення, положення Податкового кодексу України не містили такого обов'язку платника акцизного податку, як необхідність внесення його до Електронного реєстру суб'єктів господарювання, які використовують спирт етиловий для виробництва продукції хімічного і технічного призначення, парфумерно-косметичної продукції, оцту з харчової сировини, що зумовлювало виникнення у такого платника права на отримання пільги зі сплати акцизного податку, встановленої абзацом «д» підпункту 229.1.1 пункту 229.1 статті 229 Податкового кодексу України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 липня 2023 року у справі № 440/3548/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112414659>.

3.7. Про підстави звільнення платника від виконання податкових обов'язків

З огляду на системний аналіз положень Порядку підтвердження можливості чи неможливості виконання платником обов'язків, визначених у підпункті 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 29 липня 2022 року № 225, його прийняття зумовлено необхідністю підтвердження платниками можливості чи неможливості своєчасного виконання податкового обов'язку щодо дотримання термінів сплати податків та зборів, подання звітності тощо. Метою такої процедури є забезпечення платників, які постраждали від збройної агресії російської федерації, від негативних наслідків у зв'язку з об'єктивною неможливістю виконати свої податкові обов'язки щодо своєчасного подання звітності, сплати податків тощо

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 жовтня 2023 року у справі №160/19575/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113935238>.

3.8. Про принцип презумпції правомірності рішень платника податків

Сама юридична конструкція норми пункту 56.21 статті 56 Податкового кодексу України дає підстави стверджувати, що презумпція застосовна не лише у ситуації прямої суперечності норм, але й у будь-якій іншій ситуації невизначеності в процесі правозастосування. Для її застосування необхідно і достатньо виявлення двох або більше альтернативних варіантів правомірної поведінки, з яких обравши найвигідніший для себе, платник почуватиметься захищеним від можливих негативних наслідків як з боку контролюючого органу, так і суду

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 жовтня 2023 року у справі № 300/2906/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113967135>.

3.9. Про виробництво алкогольних напоїв у разі відсутності відповідної ліцензії

Ураховуючи положення чинного законодавства у сфері виробництва й обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, здійсненням суб'єктами господарювання діяльності з виробництва алкогольних напоїв без наявності відповідної ліцензії є, зокрема, виробництво дал алкогольних напоїв / продукції (виноматеріалів) [декантація (віджимання рідких осадів)], під час якої отримується готова продукція, що за технологічним процесом виробництва (технологічними інструкціями) є завершальним етапом процесу виробництва

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 листопада 2023 року у справі № 400/4162/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114805154>.

4. Оцінка реальності господарських операцій

4.1. Про підтвердження здійснення господарських операцій

Якщо господарська операція фактично не відбулася, то первинні документи, складені для оформлення такої операції, не відповідають дійсності та не можуть бути підставою для податкового обліку. Це відповідає вимозі статті 75 Кодексу адміністративного судочинства України щодо достовірності доказів. Принцип превалювання сутності над формою, згідно з яким операції обліковуються відповідно до їхньої сутності, а не лише зважаючи на юридичну форму, як принцип бухгалтерського обліку, закріплений у статті 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», так само характеризує і податковий облік

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 січня 2023 року у справі № 280/1493/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108806265>.

4.2. Про нереальність господарських операцій

Правовідносини контрагента з третіми особами в ланцюгах постачання, з якими платник не вступав у господарські відносини, за відсутності інших об'єктивних та підтверджених даних про порушення податкового законодавства, не можуть бути самостійною та достатньою підставою для висновку про нереальність господарських взаємовідносин з безпосередніми контрагентами. Лише наявність або відсутність окремих документів, а так само які деякі помилки в оформленні, не є підставою для висновків про відсутність господарської операції, якщо з інших даних вбачається існування фактичного руху активів або зміни у власному капіталі чи зобов'язаннях платника у зв'язку з провадженням господарської діяльності

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 лютого 2023 року у справі № 300/1753/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108752085>.

4.3. Про належність доказів реальності господарських операцій

За відсутності доказів, які беззаперечно могли б свідчити про неможливість виконання господарської операції або про її невиконання контрагентами, платник не може бути позбавлений можливості відображення такої операції в податковому обліку. Податкова інформація в інформаційно-аналітичних базах, на підставі якої встановлено факти, які свідчать про нереальність здійснених господарських операцій, не є належним доказом у справі, оскільки не має статусу первинного документа, реєстрів податкового та бухгалтерського обліку, фінансової та іншої звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 лютого 2023 року у справі № 380/9660/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108752157>.

4.4. Про правові наслідки господарських операцій у разі наявності кримінального провадження щодо контрагентів платника

Факт порушення кримінальної справи чи наявність обвинувальних вироків щодо посадових осіб суб'єктів господарювання не є беззаперечним фактом, що підтверджує відсутність реальних правових наслідків всіх господарських операцій, проведених між платником та контрагентами

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 лютого 2023 року у справі № 803/1810/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109027286>.

4.5. Про достовірність доказів здійснення господарських операцій

Контролюючий орган має навести доводи, що платник самостійно вніс до первинних документів недостовірну інформацію щодо придбаних товарів та/або щодо постачальників, а також обізнаність платника щодо недостовірності даних про постачальників товарів в первинних документах, на підставі яких було сформовано показники податкового обліку сум доходу та податкового кредиту

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 лютого 2023 року у справі № 804/27/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109027265>.

4.6. Про підтвердження нереальності господарських операцій

В акті перевірки мають бути наведені докази для підтвердження того, що укладаючи спірні договори, учасники відносин діяли з метою, яка завідомо суперечить інтересам держави та суспільства, якщо договори, укладені між платником і контрагентами,

спрямовані на реалізацію підприємницької діяльності та пов'язані з рухом активів підприємств. Потрібно надати належні та допустимі докази: що фінансово-господарські операції між платником і контрагентами не були спрямовані на настання реальних наслідків фінансово-господарської діяльності; що оскаржуване податкове повідомлення-рішення було прийнято обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин справи, у межах повноважень та у спосіб, установлені Конституцією та законами України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 лютого 2023 року у справі № 640/16421/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109259300>.

4.7. Про індивідуальну відповідальність платника податків

Немає жодних підстав перекладати на платника відповідальність за внесення до первинних документів недостовірних даних іншою особою. Важливо враховувати фактичну можливість платника усвідомлювати той факт, що від імені задекларованого в первинних документах суб'єкта господарювання діють не уповноважені особи. Мають бути наявні докази того, що законними заходами добросовісний платник міг перевірити правдивість відповідних первинних документів, а також мав достатні підстави, діючи з належною обачністю, для обґрунтованих сумнівів у достовірності складених іншими особами первинних документів

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 березня 2023 року у справі № 280/4830/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109820533>.

4.8. Про підтвердження реального характеру господарських операцій

Якщо джерело походження насіння соняшника не встановлено, то платник не навів обґрунтованих доводів щодо економічної та ділової доцільності придбання сільськогосподарської продукції у контрагентів-постачальників, які не є виробниками цієї продукції та не надали документи щодо походження насіння соняшника. Така оцінка документів здійснюється з урахуванням обставин щодо відсутності в платника належних для постачання насіння соняшника умов та ресурсів, необхідних площ земель сільськогосподарського призначення, обмеженої (недостатньої) чисельності працівників за умови відсутності офіційних даних щодо залучення працівників за цивільно-правовими угодами

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 травня 2023 року у справі № 160/15514/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110678480>.

4.9. Про правильність оформлення первинних документів на підтвердження факту здійснення господарських операцій

Посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення, їхній особистий підпис є обов'язковим реквізитом первинного документа, оскільки зазначення саме цієї інформації дає змогу ідентифікувати учасників господарських операцій

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 травня 2023 року у справі № 1340/5998/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110678446>.

4.10. Про відповідальність платника в разі недотримання податкового законодавства його контрагентами

Покликання на недотримання контрагентами податкового законодавства не може слугувати одноосібною підставою для позбавлення платника податкової вигоди, оскільки відповідальність настає лише в разі доведення податковим органом недобросовісності дій платника, наміру останнього отримати необґрунтовану податкову вигоду шляхом змови та здійснення узгоджених, взаємозалежних, необумовлених ринковими механізмами дій суб'єктів (юридичних або фізичних осіб), які керовані єдиним органом або особою з метою досягнення вигідних результатів для одного з суб'єктів оподаткування

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 травня 2023 року у справі № 360/1283/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111036408>.

4.11. Про принцип індивідуальної відповідальності платника податків

Саме собою невиконання контрагентами своїх податкових обов'язків, відсутність за місцезнаходженням – не можуть бути безумовним свідченням відсутності ділової мети та/або обізнаність платника з протиправним характером діяльності його контрагентів та відповідно недостовірності задекларованих даних податкового обліку платника

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2023 року у справі № 810/1577/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111663157>.

4.12. Про допустимість доказів факту проведення господарської операції

Узагальнена податкова інформація, зроблена за результатами податкового контролю щодо господарської діяльності контрагентів платника в контексті оцінки реальності господарських операцій не відповідає критерію юридичної значущості та не є допустимим і достовірним доказом у розумінні процесуального закону

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2023 року у справі № 813/4501/13-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111629785>.

4.13. Про врахування доводів та наданих для їх підтвердження доказів під час розгляду справи в суді

Суд має оцінити наявні в контролюючого органу відомості саме у співвідношенні з наявною первинною документацією, надавши перевагу належним письмовим доказам. Підтвердження / непідтвердження обставин проходження контрольно-пропускних пунктів працівниками контрагентів та їхнім автомобільним транспортом (за умови їхньої наявності на підприємстві) може бути враховане судами як доказ реальності / нереальності господарських операцій. Сама собою відсутність таких документів не може бути розцінена як єдина і суттєва підстава для висновку про отримання платником неправомірної податкової вигоди

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 жовтня 2023 року у справі № 160/5256/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114369386>.

Глава 4. Фінансова відповідальність

4.1. Про встановлення вимог щодо форми та змісту фіскальних чеків

Пункт 7 статті 17 Закону України від 06 липня 1995 року № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» установлює відповідальність за проведення розрахункових операцій через реєстратори розрахункових операцій та/або програмних реєстраторів розрахункових операцій без використання режиму програмування найменування кожного підакцизного товару із зазначенням коду товарної підкатегорії згідно з УКТ ЗЕД, ціни товару та обліку його кількості. Зазначене порушення є самостійним і не пов'язане з відсутністю у фіскальних чеках обов'язкових реквізитів, визначених Положенням про форму та зміст розрахункових документів, затвердженим наказом Міністерством фінансів України від 21 січня 2016 року № 13

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 2 лютого 2023 року у справі № 500/6845/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108752254>.

4.2. Про право застосування понижувального коефіцієнта

Норма пункту 3 частини одинадцятої статті 25 Закону України від 08 липня 2010 року № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» обмежує розмір штрафних санкцій 50 відсотками від суми донарахованого єдиного внеску. Застосування штрафних санкцій за донараховані суми єдиного внеску в розмірі 10 відсотків узгоджується з принципом пропорційності

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 червня 2023 року у справі № 1740/2460/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111443299>.

4.3. Про встановлення суб'єктного складу учасників справи у спорах про відшкодування шкоди, заподіяної діями / бездіяльністю органів доходів і зборів

Управління наявними коштами Державного бюджету України, зокрема безспірне списання коштів державного та місцевих бюджетів на підставі рішення суду, входить до компетенції Державної казначейської служби України. Під час розгляду справ за позовами про відшкодування шкоди, заподіяної діями / бездіяльністю органів доходів і зборів, співвідповідачами є відповідні органи Державної казначейської служби України, до компетенції яких належить казначейське обслуговування бюджетних коштів. Не вимагається наявності порушення вказаними органами прав та охоронюваних законом інтересів платника

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 лютого 2023 року у справі № 260/576/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108915374>.

4.4. Про строк реєстрації акцизного складу

Відсутність реєстрації в розумінні пункту 128-1.2 статті 128-1 Податкового кодексу України має розглядатися за темпоральним критерієм не щодо часу виявлення порушення чи застосування санкцій, а в контексті настання обставин, які зумовили обов'язок здійснити реєстрацію акцизного складу. Якщо платник не заперечує того, що до моменту проведення фактичної перевірки такі обставини вже настали, то склад податкового правопорушення вже є закінченим. Усунення до закінчення перевірки такого порушення не звільняє суб'єкта господарювання від відповідальності

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 серпня 2023 року у справі № 160/15431/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112879274>.

ПІДРОЗДІЛ 2. Митна справа

Глава 1. Застосування УКТ ЗЕД

1.1. Про визначення згідно з УКТ ЗЕД коду товару «сало свиней»

Якщо в матеріалах адміністративної справи наявні кілька протилежних висновків в частині визначення основних характеристик поставленої продукції для можливості визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД, ураховуючи відсутність нормативної затвердженої методики визначення кількості м'язової тканини в досліджуваних зразках, з'ясування правильного коду товару має ґрунтуватися не тільки

на дослідженні висновків експертів, але й за наслідками комплексної сукупної оцінки усіх доказів щодо встановлених обставин справи у взаємозв'язку з іншими доказами

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 квітня 2023 року у справі № 803/168/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110485818>.

Глава 2. Преференційне походження товару

2.1. Про застосування преференційного режиму на товар, походженням з Європейського Союзу

Сертифікат з перевезення товару EUR.1 – це документ, що видається митними органами країни експорту під час застосування преференційних ставок ввізного мита для підтвердження відповідності товару правилам визначення преференційного походження, встановленим в «Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їїніми державами-членами, з іншої сторони». Обов'язок вжити усіх належних заходів для перевірки статусу походження товарів, забезпечити правильне заповнення бланків сертифіката з перевезення товару EUR.1 покладено на митні органи, які видають сертифікати з перевезення товару EUR.1

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 травня 2023 року у справі № 140/1130/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110826985>.

2.2. Про застосування тарифної преференції, встановленої щодо товарів, імпортованих із країни Європейського Союзу

Норми чинного митного законодавства (з урахуванням міжнародних договорів та угод, учасниками яких є Україна) не забороняють імпортеру для застосування преференційної ставки ввізного мита подавати сертифікати походження на кожен частину комплектного об'єкта замість єдиного документа-підтвердження

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 травня 2023 року у справі № 140/211/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110972321>.

2.3. Про підтвердження походження товару

Документом, який підтверджує преференційне походження товару «Суміш залізовмісного металургійного фракційного складу 20-200 мм код згідно з УКТ ЗЕД 7204 49 90 00» є сертифікат з перевезення товару, виданий митницею на підставі належних документів, що підтверджують статус товару на підставі Закону України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною,

з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 листопада 2023 року у справі № 160/12677/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115001820>.

Глава 3. Установлення та коригування митної вартості

3.1. Про звільнення від обов'язку сплати митних платежів на період дії воєнного стану

Якщо подана з метою митного оформлення ввезеного товару декларація датована в період з 01 квітня по 01 липня 2022 року, то задекларований за цією митною декларацією товар підпадає під дію Закону України від 24 березня 2022 року № 2142-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану», оскільки виконуються законодавчо встановлені умови для звільнення від сплати ввізного мита та податку на додану вартість

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 червня 2023 року у справі № 160/11478/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111884041>.

3.2. Про визначення митної вартості товару на підставі контракту на поставку продукції

Якщо поставка імпортованих платником товарів здійснюється на підставі контракту, а ціна на товар згідно з умовами FOB, відповідно до «Інкотермс – 2000» (а інше не обумовлено у специфікаціях), охоплює вартість завантаження та навантаження товару у постачальника і вартість пакування та маркування, то сторони контракту мають право встановити, що вартість упаковки та маркування входить до вартості товару, якщо інше не обумовлено в специфікаціях. Згідно з умовами зовнішньоекономічного контракту така ціна товару включає вартість пакування, у зв'язку з чим, згідно з положеннями підпункту «в» пункту 1 частини десятої статті 58 Митного кодексу України, під час визначення митної вартості ці витрати не додаються до ціни, що фактично сплачена за товар

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 січня 2023 року у справі № 0440/5532/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108443345>.

3.3. Про визначення митної вартості товарів

У разі поставки товару на умовах CFR (ІНКОТЕРМС-2010) транспортні витрати вже є включеними до фактурної вартості товару, тому під час визначення митної вартості не додаються до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 червня 2023 року у справі № 825/2410/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111596235>.

Виходячи з хімічного складу та властивостей, присадка «НІТЕС 631» є присадкою до мастил із вмістом нафти або нафтопродуктів (одержаних з бітумінозних мінералів), яка належить до товарної позиції 3811210000 згідно з УКТ ЗЕД, ураховуючи, що до товарної позиції 3811900000 згідно з УКТ ЗЕД не входять антикорозійні препарати, зокрема на основі сульфонату

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 грудня 2023 року у справі № 804/7239/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115665912>.

3.4. Про конвертування вартості товару з доларів США у євро під час визначення митної вартості товарів

Ціною продажу для платника є ціна, зазначена саме відправником у рахунках-фактурах, що відповідає тій, яка вказана відправником у митних деклараціях країни відправлення із застосуванням конвертації, з урахуванням курсу валют на території Європейського Союзу на той момент. Експортер здійснює конвертацію з урахуванням даних банківської системи Європейського Союзу. Відповідною датою конвертації є дата перерахунку коштів через фінансову установу або дата подання митної декларації країни відправлення. Конвертація валют не вказує на те, що такі документи мають цінову розбіжність

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 травня 2023 року у справі № 140/6689/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110616325>.

3.5. Про коригування митної вартості товарів

На законодавчому рівні відсутнє визначення складових (реквізитів) прайс-листа, який продавець може оформлювати в довільній формі та на власний розсуд. Прайс-лист не є основним документом для підтвердження митної вартості товару, тому будь-які сумніви в правильності його складання не повинні впливати на висновок митного органу про необхідність коригування митної вартості товару

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2023 року у справі № 815/1780/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110803002>.

Умови міжнародного перевезення товарів не стосуються та напряму не впливають на ціну товару. Самі собою недоліки щодо оформлення вантажних накладних CMR (міжнародної автомобільної накладної) не можуть бути підставою для сумніву щодо правильності визначення митної вартості товарів

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 червня 2023 року у справі № 380/1221/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111663220>.

Глава 4. Митне оформлення та контроль

4.1. Про визнання протиправною картки відмови в прийнятті митної декларації під час переміщення окремих товарів / робіт / послуг з території України на тимчасово окуповану територію

Підпунктом 4 пункту 12.4 статті 12 Закону України від 12 серпня 2014 року №1636-VII «Про створення вільної економічної зони „Крим“ та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» Кабінету Міністрів України надано право під час тимчасової окупації тимчасово обмежувати саме поставки окремих товарів / робіт / послуг та/або під окремими / всіма митними режимами з тимчасово окупованої території на іншу територію України та/або з іншої території України на тимчасово окуповану територію

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 квітня 2023 року у справі № 820/1782/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110502401>.

4.2. Про виконання митних формальностей під час здійснення транзитних переміщень

Якщо в деклараціях, оформлених митним органом, вказано трубопровідний транспорт, у якому безпосередньо перебуватимуть нафтопродукти у разі їх пред'явлення цьому органу як митниці призначення, а резервне місце доставки товарів для водного транспорту зазначено як зона митного контролю, до якої доставлятимуться товари після їх пропуску через митний кордон України з метою пред'явлення їх митному органу, то у такому разі митниця дотримала всіх необхідних формальностей щодо транзитних переміщень товарів із використанням відповідних декларацій, згідно з якими вантаж пропущено на митну територію України та направлено у митницю призначення, до місця доставки товарів для водного транспорту, а не трубопровідного

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 лютого 2023 року у справі № 2140/1782/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109117718>.

4.3. Про дані, які суд не може визнати документально підтвердженою інформацією, отриманою від уповноважених органів іноземних держав

У розумінні пунктів 1, 2 частини другої статті 351 Митного кодексу України інформація від офіційного дилера виробника автомобіля в Україні не є інформацією, отриманою від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та виробників таких товарів. Ці дані не можуть бути визнані документально підтвердженою інформацією, отриманою від уповноважених органів іноземних держав про непідтвердження автентичності

поданих органу доходів і зборів документів щодо товарів, митне оформлення яких завершено, а також недостовірності відомостей, що в них містяться, які надійшли від уповноважених органів іноземних держав

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2023 року у справі № 817/1901/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111629782>.

4.4. Про встановлення наявності або відсутності адміністративного правопорушення під час митного оформлення автомобіля

При ввезенні транспортного засобу посадові особи митного органу перевіряють документи особи, яка ввозить транспортний засіб. Ненадання документів для проведення вказаних дій чи надання документів іншої особи виключає можливість внесення в бази даних митного органу інформації щодо платника як особи, яка ввезла транспортний засіб у відповідному режимі «транзит». Посадова особа митного органу не зобов'язана безпосередньо слідкувати за процесом заповнення декларації

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 лютого 2023 року у справі № 523/5738/16-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109225286>.

4.5. Про здійснення державного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України

Товари підгрупи 0709 «Овочі, свіжі або охолоджені, крім картоплі, помідорів, капусти головної, капусти цвітної, капусти броколі, кольрабі та аналогічних їстівних овочів роду Brassica», до яких належать «Гриби шампінйони», підлягають фітосанітарному контролю

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 червня 2023 року у справі № 648/2026/15-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111820355>.

Глава 5. Митні пільги

5.1. Про застосування митних пільг на підставі міжнародних договорів

Україна є країною імпорту, а Туркменістан – країною експорту, тому інші країни в цих правовідносинах не виступають і не можуть виступати «країною ввезення /вивезення товару», якщо товаросупровідні документи (зокрема, зовнішньоекономічний контракт, коносамент, інвойс, вантажна відомість, транзитні декларації, митна декларація країни відправлення) підтверджують, що ввезення товару в Україну відбувалося з митної території Туркменістану, а інші країни виступали країнами проміжного транзиту

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 липня 2023 року у справі № 420/17345/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112470390>.

5.2. Про пільги, запроваджені у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)

Держава запровадила податкові пільги після 17 березня 2020 року для операцій з постачання на митну територію України ввезених товарів (медичних виробів та/або медичного обладнання, перелік яких визначено Кабінетом Міністрів України), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню, поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 листопада 2023 року у справі № 640/14595/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114805135>.

ПІДРОЗДІЛ 3. Грошовий обіг і розрахунки

3.1. Про підтвердження / непідтвердження можливості здійснення операції з купівлі / перерахування іноземної валюти

Повноваження щодо підтвердження чи непідтвердження можливості здійснення операцій клієнтів уповноважених банків з купівлі / перерахування іноземної валюти за межі України не належать до дискреційних, оскільки тільки один з можливих варіантів поведінки може мати правову підставу. Обидва варіанти можливих рішень не можуть бути одночасно юридично допустимими, тому що фактично відсутній вільний вибір між ними. Правомірним може вважатися лише один з них – той, що відповідає визначеним у законодавстві підставам

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 травня 2023 року у справі № 826/25832/15 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110923856>.

3.2. Про порядок ведення обліку скрапленого газу за місцем його продажу

Сама по собі відсутність чи недоліки в оформленні документів оперативного обліку (зокрема, журналів оперативного обліку скрапленого вуглеводневого газу за формою № 2-ГС та змінних звітів оператора автомобільної газозаправної станції форми станції форми № 14-ГС) не можуть бути єдиною підставою для висновку про порушення порядку ведення обліку скрапленого газу за місцем його продажу та застосування до суб'єкта господарювання штрафних санкцій, установлених згідно зі статтею 20 Закону України від 06 липня 1995 року № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 серпня 2023 року у справі № 820/1435/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113156243>.

ПІДРОЗДІЛ 4. Валютне регулювання і валютний контроль

4.1. Про підтвердження форс-мажорних обставин

Нормативно-правові акти країни Грузія не є тими документами, які мають підтвердити форс-мажор відповідно до статті 13 Закону України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту та валютні операції»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 липня 2023 року у справі №560/9742/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112184693>.

4.2. Про дискреційні повноваження Служби безпеки України в частині включення платника до переліку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, до яких необхідно застосувати спеціальну санкцію

Служба безпеки України наділена дискреційними повноваженнями зі складення та направлення Міністерству економічного розвитку і торгівлі України подання в частині включення платника до переліку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, до яких необхідно застосувати спеціальну санкцію – індивідуальний режим ліцензування зовнішньоекономічної діяльності

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 червня 2023 року у справі № 826/3192/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111820629>

РОЗДІЛ 2. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо захисту соціальних прав

ПІДРОЗДІЛ 1. Містобудування та архітектурна діяльність

1.1. Про обов'язок отримання дозволу від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, на проведення будівельних робіт у межах історичного ареалу міста Києва

Межі історичного ареалу міста Києва, які визначені в Генеральному плані міста Києва та у складі якого виконано історико-містобудівний план, повинні враховуватись суб'єктами господарювання під час здійснення містобудівної діяльності, отже, проведення будівельних робіт може відбуватися за наявності дозволу від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, у тому числі й у випадку незатвердження науково-проектної документації з визначенням меж історичного ареалу відповідно до статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2023 року у справі № 640/8728/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108724469> (судова палата з розгляду справ щодо захисту соціальних прав).

1.2. Про правову природу наказів органів місцевого самоврядування про занесення об'єктів до Переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини та наказів Міністерства культури України про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України

Накази органів місцевого самоврядування про занесення об'єктів до Переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини та накази Міністерства культури України про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України є індивідуально-правовими актами

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 жовтня 2023 року у справі № 826/15864/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114524085> (судова палата з розгляду справ щодо захисту соціальних прав).

1.3. Про особливості здійснення містобудівної діяльності в межах історичного ареалу міста Львова

Незатвердження науково-проектної документації з визначення меж історичного ареалу міста Львова відповідно до статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» не впливає на правовий режим території як такої, що належить до земель історико-культурного призначення, не виводить її з-під державної охорони (охорони законом), оскільки за законом правовий статус відповідної території як об'єкта культурної спадщини пов'язаний із фактом її перебування у визначених межах історичного ареалу населеного місця України, наявність або відсутність відповідного рішення органу місцевого самоврядування чи центрального органу виконавчої влади не змінює цього факту, а відтак суб'єкти містобудування зобов'язані дотримуватися обмежень і вимог, установлених зазначеним законом, під час здійснення містобудівної діяльності на території, що належить до історичного ареалу та його буферної зони відповідно до історико-містобудівного опорного плану міста Львова

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 грудня 2023 року у справі № 380/13557/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115665750> (судова палата з розгляду справ щодо захисту соціальних прав).

1.4. Погодження історико-містобудівного обґрунтування належить до адміністративних послуг

Складання та погодження історико-містобудівного обґрунтування здійснюється виключно в контексті правовідносин, пов'язаних з адміністративною процедурою погодження проектної документації.

З огляду на наведене дії Міністерства культури України щодо погодження історикомістобудівного обґрунтування нерозривно пов'язані з процедурою погодження проєктної документації, а тому також є адміністративною послугою. Отже, Міністерство культури України при погодженні історико-містобудівного обґрунтування надає адміністративну послугу, необхідну для вирішення питань будівництва, реконструкції будівель і споруд у межах історичних ареалів населених місць України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2023 року у справі № 640/22377/18 можна ознайомитись за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109005581>.

1.5. Про декларування меж майбутньої забудови та можливість їх подальшого коригування в містобудівному розрахунку

У містобудівному розрахунку замовник декларує межі майбутньої забудови, визначає її основні параметри та обсяги. При цьому визначальним є те, що всі показники моделюються за умови дотримання чинних нормативних документів у цій сфері. Такі параметри об'єкта забудови кореспондуються з намірами замовника реалізувати власне право на забудову в заявлених ним обсягах. Замовник вправі як зменшити, так і збільшити обсяги запланованої забудови, але в межах граничних норм такої забудови та за умов відповідності таких намірів встановленим нормативам у галузі містобудування.

Містобудівний розрахунок не є стадією проєктування. Проте зазначення в містобудівному розрахунку основних параметрів об'єкта будівництва, які заздалегідь не відповідають нормативним актам у галузі містобудування, є достатньою підставою для скасування таких містобудівних умов та обмежень

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 березня 2023 року у справі № 806/1560/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109433034>.

1.6. Про обов'язок замовника будівництва отримати дозвіл на виконання будівельних робіт у разі реконструкції підземного переходу

Підземний перехід є об'єктом благоустрою, а не його елементом. Тому для реконструкції вказаного об'єкта замовник виконання будівельних робіт зобов'язаний отримати дозвіл на їх виконання

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 березня 2023 року у справі № 440/781/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109601235>.

1.7. Про вимоги до документів для вирішення питання про занесення об'єкта культурної спадщини до переліку об'єктів культурної спадщини

Питання про занесення об'єкта культурної спадщини до переліку об'єктів культурної спадщини вирішується уповноваженим органом на підставі вичерпного переліку документів, а саме: фотофіксації об'єкта; історичної довідки або витягу із наукового звіту дослідника археологічної спадщини. Історична довідка має містити інформацію щодо його автентичності та загальні характеристики історичної та архітектурної цінності. При цьому, обов'язковою вимогою до складання історичної довідки законодавець визначає її підписання особою, що має науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук або доктора наук) за спеціальністю «музеезнавство, пам'яткознавство» або архітектури - для об'єктів архітектури та загальні вимоги щодо її змісту стосовно інформації, яка має міститись у ній в залежності від класифікації об'єктів культурної спадщини

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 2 травня 2023 року у справі № 460/1864/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110586631>.

1.8. Про дотримання встановлених законодавством вимог для розміщення тимчасових споруд

Розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності повинне відповідати усім вимогам закону, містобудівної документації, будівельним, санітарним, протипожежним, екологічним та іншим нормам, державним стандартам і правилам, локальним нормативно-правовим актам органів місцевого самоврядування та іншим актам, дотримання яких вимагається під час перевірки намірів замовника щодо розташування таких споруд. Відповідність намірів замовника щодо розташування тимчасових споруд вищезгаданим нормативам безперервно повинна бути забезпечена і зберігатись починаючи з моменту звернення зацікавленої особи за отриманням дозвільного документа у вигляді паспорта прив'язки і в подальшому, під час вирішення питання про його оформлення (видачу), переоформлення та продовження строку дії, упродовж усього часу розміщення тимчасових споруд. Недотримання встановлених законодавством вимог до розміщення тимчасових споруд погіршує умови для життєдіяльності територіальної громади в цілому та кожного її члена окремо, може загрожувати протипожежній, санітарній та екологічній безпеці тощо, негативно впливає на безпечні для життя і здоров'я умови перебування на території відповідного населеного пункту, створює ризики настання аварій, інших надзвичайних ситуацій

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 вересня 2023 року у справі № 440/7212/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113405916>.

1.9. Про заборону експлуатації об'єктів, що належать до I–III категорій складності, без прийняття в експлуатацію в установленому законодавством порядку

Право на виконання будівельних робіт на об'єктах, що належать до I–III категорій складності, виникає у суб'єкта містобудування після реєстрації декларації про початок

виконання будівельних робіт, при цьому під час будівництва об'єкта архітектури має бути забезпечено здійснення авторського та технічного нагляду. Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, що належать до I-III категорій складності здійснюється шляхом реєстрації органом державного архітектурно-будівельного контролю декларації про готовність об'єкта до експлуатації та експлуатація закінчених будівництвом об'єктів, не прийнятих (якщо таке прийняття передбачено законодавством) в експлуатацію, забороняється

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 вересня 2023 року у справі № 826/17233/14 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113437659>.

1.10. Про обов'язок органу, який за законом уповноважений приймати рішення про затвердження містобудівних умов та обмежень щодо земельних ділянок, на яких розташований об'єкт всесвітньої спадщини, враховувати вимоги спеціального законодавства, яким урегульовано особливості охорони таких об'єктів

Під час розгляду заяв про надання містобудівних умов та обмежень на земельні ділянки, які належать до земель історико – культурного призначення, орган, який за законом уповноважений їх видавати (приймати рішення про їх затвердження), зобов'язаний перевірити відповідність наміру забудови такому цільовому призначенню з урахування встановленого законом (законодавством) режиму використання цих земель, у тому числі визначеному законом виду їх використання. У випадку надання містобудівних умов та обмежень щодо земельних ділянок, на яких розташовано об'єкт всесвітньої спадщини, внесений до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, вищезгаданий орган зобов'язаний враховувати й вимоги спеціального законодавства, яким урегульовано особливості охорони об'єктів всесвітньої спадщини, зокрема перевірити, чи відповідає намір їх забудови плану управління об'єктом всесвітньої спадщини, який, окрім іншого, повинен містити опис умов, обмежень і заборон щодо об'єкта всесвітньої спадщини, його території та буферної зони

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 6 грудня 2023 року № 380/4498/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115484526>.

1.11. Про правомірність обчислення штрафу органом державного архітектурно-будівельного контролю, виходячи з розміру прожиткового мінімуму станом на дату прийняття рішення контролюючим органом

Прожитковий мінімум для працездатних осіб є одиницею виміру штрафу, передбаченого абзацом 2 пункту 3 частини другої статті 2 Закону України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності». Прожитковий мінімум для працездатних осіб встановлюється нормативно-правовим актом, який не врегульовує питання притягнення до відповідальності, тому, з огляду на правила застосування процесуального закону, такий прожитковий мінімум повинен

застосовуватися в розмірі, встановленому на момент ухвалення рішення про накладення такого стягнення, а не на момент вчинення чи виявлення правопорушення у сфері містобудівної діяльності

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 грудня 2023 року у справі № 380/11292/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115598186>.

1.12. Про підстави для вжиття суб'єктами забезпечення цивільного захисту спеціальних заходів запобігання або реагування на надзвичайні ситуації

Вжиття суб'єктами забезпечення цивільного захисту спеціальних заходів запобігання або реагування допускається виключно у випадку настання або виникнення загрози настання надзвичайної ситуації. При цьому надзвичайна або небезпечна ситуація відповідає таким ознакам: 1) характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення; 2) є наслідком катастрофи, аварії, пожежі, стихійного лиха, епідемії, епізоотії, епіфітотії, застосування засобів ураження або іншою небезпечною подією; 3) призвела або може призвести до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 грудня 2023 року у справі № 380/12348/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115722476>.

ПІДРОЗДІЛ 2. Здійснення публічно-владних управлінських функцій із розпорядження земельними ділянками; землеустрою; державної експертизи землевпорядної документації; регулювання земельних відносин

2.1. Про особливості застосування Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» під час здійснення державного контролю за використанням та охороною земель

Норми Закону України від 05 квітня 2007 року № 877-V «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» потрібно застосувати як загальні норми щодо основних принципів і порядку здійснення державного контролю у сфері господарської діяльності, пов'язаної з використанням та охороною земель, стосовно норм спеціального Закону України від 19 червня 2003 року № 963-IV «Про державний контроль за використанням та охороною земель», який окреслює лише загальні риси організації і здійснення державного контролю за використанням та охороною земель у сукупності як такі, що не вступають у суперечність із змістом цих норм щодо процедурних питань, пов'язаних із проведенням відповідної перевірки в межах державного контролю, оскільки

використання землі як об'єкта державного контролю та охорони нерозривно пов'язано з діяльністю на ній суб'єктів земельних відносин, у тому числі господарської

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 грудня 2023 року у справі № 160/7116/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115629917> (судова палата з розгляду справ щодо захисту соціальних прав).

2.2. Про обов'язок органу місцевого самоврядування при ухваленні рішення про надання особі у приватну власність земельної ділянки керуватися законодавством, чинним саме на момент ухвалення рішення

Положення частини третьої статті 24 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», якими передбачено можливість передачі (надання) земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у власність чи користування фізичним або юридичним особам для містобудівних потреб за умови, що відповідні земельні ділянки розташовані в межах території, щодо якої затверджено принаймні один із обумовлених видів містобудівної документації на місцевому рівні, застосовуються на момент прийняття рішення, а не на момент розробки проекту землеустрою

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 січня 2023 року у справі № 640/17787/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108611554>.

2.3. Про обов'язкову умову для вирішення органом місцевого самоврядування земельного спору щодо меж земельних ділянок

З аналізу частини третьої статті 158 Земельного кодексу України, згідно з якою органам місцевого самоврядування у межах населеного пункту належить розглядати земельні спори щодо: 1) меж земельних ділянок, що перебувають у власності і користуванні громадян; 2) додержання громадянами, у власності і користуванні яких перебувають земельні ділянки, правил добросусідства; 3) розмежування меж районів у містах, впливає, що обов'язковою умовою для вирішення земельного спору щодо меж земельних ділянок, передбаченого вказаною нормою, є наявність у громадян права власності або користування земельною ділянкою

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 червня 2023 року у справі № 826/7426/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111385292>.

2.4. Про документ, який засвідчує право власника на отримання земельної частки (паю)

Право на земельну частку (пай), попередньо передану у колективну власність сільськогосподарських підприємств і організацій, гарантується їх членам в межах здійснення процедури приватизації земель в Україні. Таке право на земельну частку (пай) надається членам відповідного сільськогосподарського підприємства

чи організації згідно зі списком, доданим до державного акта на право колективної власності на землю, що видавався цьому підприємству чи організації та посвідчується шляхом видачі районною державною адміністрацією сертифікату на право на земельну частку (пай).

Отже, неодмінним елементом у процедурі виділення земельних ділянок у натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) є наявність у заінтересованих осіб відповідних документів, що посвідчують право на земельну частку (пай) - сертифікат на право на земельну частку (пай)

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 липня 2023 року у справі № 320/6454/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112184699>.

2.5. Про встановлення законодавчої заборони на період дії правового режиму воєнного стану щодо безоплатної передачі земель державної, комунальної власності у приватну власність

Із 7 квітня 2022 року до припинення (скасування) воєнного стану в Україні органам виконавчої влади або органам місцевого самоврядування, які передають земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність, відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Земельного Кодексу України, забороняється безоплатна передача земель державної, комунальної власності у приватну власність, надання дозволів на розроблення документації із землеустрою з метою такої безоплатної передачі, розроблення такої документації

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 серпня 2023 року у справі № 300/3771/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112616125>.

2.6. Про неприпустимість примусового відчуження об'єкта нерухомого майна, який перебуває у приватній власності, окремо від земельної ділянки, на якій він розташований і яка перебуває в комунальній власності

Об'єктом відчуження з мотивів, зокрема, суспільної необхідності можуть бути, у тому числі, лише ті нежитлові будівлі та споруди, які розміщені на земельних ділянках виключно приватної форми власності й тільки у випадку, якщо одночасно порушується питання про відчуження саме цих земельних ділянок

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 серпня 2023 року у справі № 851/15/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112672094>.

2.7. Про обмеження ведення господарської діяльності в першій зоні округу санітарної охорони курортів

У першій зоні округу санітарної охорони курортів ведення господарської діяльності є обмеженим як за видами діяльності так і за суб'єктами, які таку діяльність

здійснюють. Зокрема, не заборонена діяльність, пов'язана з охороною природних лікувальних властивостей і відпочинком населення. Проте здійснювати таку діяльність можуть лише санаторно-курортні заклади різних форм власності, створені у встановленому законодавством порядку

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 жовтня 2023 року № 1.380.2019.005250 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114269812>.

ПІДРОЗДІЛ 3. Дозвільна система у сфері господарської діяльності; ліцензування видів господарської діяльності; нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності; розроблення і застосування національних стандартів, технічних регламентів та процедур оцінки відповідності

3.1. Про мету видачі суб'єктам кінематографії державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів

Видача Держкіно прокатного посвідчення має на меті насамперед забезпечення дотримання авторських прав на фільм як на аудіовізуальний твір, оскільки для одержання прокатного посвідчення власники кінотеатрального, телевізійного права, права домашнього відео та публічного комерційного відео на фільм зобов'язані подати до Держкіно оригінал або нотаріально засвідчену в установленому порядку копію (ксерокопію) угоди (контракту, договору) або іншого документа, який підтверджує надання автором фільму або власником, який має виключне право на фільм, дозволу або передачу прав на розповсюдження і демонстрування фільму

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 березня 2023 року у справі № 826/9083/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109601166>.

3.2. Про підстави для зміни місця розташування рекламних засобів, розміщених відповідно до дозволів, термін дії яких не сплив

Для зміни місця розташування рекламних засобів, на які раніше було видано дозвіл і термін яких не сплив, має значення лише така зміна містобудівної ситуації або проведення реконструкції, ремонту, які плануються на місці розташування таких засобів та зумовлюють необхідність зміни місця розташування. У разі відсутності доказів зміни містобудівної ситуації, яка зумовила б необхідність зміни місць розташування рекламних засобів, рішення органу місцевого самоврядування про затвердження схеми розташування рекламних засобів та демонтаж рекламних засобів не можуть визнаватися рішеннями про зміну містобудівної ситуації

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду Верховного Суду від 6 квітня 2023 року №160/9880/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110064635>.

3.3. Про обов'язковість повідомлення контролюючим органом суб'єкта господарювання щодо проведення позапланової перевірки до початку її проведення та наслідки недотримання цього обов'язку

Із змісту положень частини п'ятої статті 19 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» та частини п'ятої статті 7 Закону України «Про основні засади державного нагляду» вбачається обов'язок органу контролю вжити усіх заходів щодо повідомлення суб'єкта господарювання щодо початку позапланової перевірки у день її проведення, та неможливість її проведення без відповідного повідомлення та за відсутності представника ліцензіата. Неповідомлення встановленими законом способами ліцензіата про перевірку спричиняє порушення гарантованих законом прав суб'єкта господарювання, що відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» унеможлиблює застосування органом контролю будь-яких заходів та призводить до їх незаконності у випадку застосування.

Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» не передбачено процедури повідомлення, послідовності з'ясування повноважень перевіряючих і представників суб'єкта господарювання. Однак важливо, щоб повідомлення відбулося до початку перевірки і забезпечувало обізнаність керівника, заступника або іншої уповноваженої особи суб'єкта господарювання з призначенням перевірки, її підставою, предметом та складом комісії

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 квітня 2023 року у справі № 160/23800/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110380347>.

3.4. Про ненадання споживачу достовірної інформації щодо фактичного виробника нафтопродукту, його місцезнаходження, а також дати виготовлення нафтопродукту як підставу для притягнення суб'єкта господарювання до відповідальності за порушення Закону України «Про захист прав споживачів»

Додавання до палива мийної присадки суб'єктом господарювання, що здійснює продаж нафтопродуктів, є процесом виготовлення нового нафтопродукту, оскільки, додаючи таку присадку, суб'єкт господарювання змінює якісні показники палива, яке йому постачає виробник. У такому разі в паспорті якості на новий нафтопродукт не може бути вказане підприємство-виробник пального, яке виробило його вперше, оскільки воно вже не несе відповідальності за якість цього пального.

Відсутність у споживача достовірної інформації про фактичного виробника нафтопродукту, його місцезнаходження та дату виготовлення нафтопродукту є порушенням Правил роздрібної торгівлі нафтопродуктами, Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив, а також підставою для притягнення суб'єкта господарювання до відповідальності

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 квітня 2023 року у справі № 826/17527/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110485895>.

3.5. Про позбавлення осіб, на яких поширюються спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) або про яких наявна інформація щодо фінансування тероризму в Україні, права на отримання спеціального дозволу на користування надрами

З метою захисту прав та законних інтересів громадян, суспільства і держави, забезпечення національної безпеки, у тому числі для здійснення заходів щодо раціонального використання надр, законодавець визначив неможливість використання надр особами, про яких наявна інформація щодо фінансування тероризму в Україні або на яких поширюються спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) згідно із Законом України «Про санкції» та актами, прийнятими відповідно до зазначеного Закону.

При цьому такий правообмежуючий засіб у вигляді позбавлення права на отримання спеціального дозволу на користування надрами в розумінні положень пунктів 30 та 31 Порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 року № 993, за наявності наведених вище підстав, може бути застосований центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, до переможця аукціону як до укладення договору купівлі-продажу дозволу, так і після його укладення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 червня 2023 року у справі № 640/16632/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111692116>.

3.6. Про відсутність підстав вважати ділову репутацію керівництва банку небездоганною в разі наявності в Єдиному реєстрі досудових розслідувань інформації про можливі кримінальні правопорушення, вчинені керівниками банку

Приписи Положення про ліцензування банків, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2018 року № 149 не містять такої прямої ознаки для визнання ділової репутації фізичної особи небездоганною, як внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо керівників банку.

Положення № 149 визначає ознакою небездоганної ділової репутації фізичної особи, саме - наявність в особи судимості, а не інформацію про можливе вчинення злочину вказаними особами.

Лише внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо можливих дій керівників банку, в розумінні статті 62 Конституції України, не може розцінюватись як готовність таких осіб вчинити корупційне правопорушення, пов'язане з діяльністю юридичної особи

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 липня 2023 року у справі № 640/2904/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112268384>.

3.7. Про правомірність затримання державним прикордонним інспектором ветеринарної медицини вантажу з товарами, якщо міжнародний ветеринарний сертифікат, яким супроводжується вантаж, викликає сумніви в його дійсності

Якщо під час здійснення стандартного прикордонного ветеринарно-санітарного контролю вимагається міжнародний ветеринарний сертифікат, яким супроводжується вантаж з товарами, та який викликає сумніви щодо його дійсності, вантаж має бути затриманий з подальшою перевіркою сертифікату на його повноту та автентичність. Для оформлення ввезення вантажів, які підконтрольні службі державної ветеринарної медицини, необхідно надання оригіналу міжнародного ветеринарного сертифікату та виконання інших ветеринарних вимог щодо імпорту в Україну вантажів

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 липня 2023 року у справі № 815/2479/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112414239>.

3.8. Про правомірність відмови в державній реєстрації змін до відомостей про юридичну особу в разі, якщо заяву про внесення відповідних змін подано щодо засновника (учасника), який на момент подання такої заяви внесений до Єдиного реєстру боржників

Фразу «внесений до Єдиного реєстру боржників, зокрема за виконавчими провадженнями про стягнення аліментів за наявності заборгованості з відповідних платежів понад три місяці, крім випадку збільшення розміру такої частки», що міститься у пункті 3-1 частини першої статті 28 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», потрібно розуміти так, що державний реєстратор відмовляє у вчиненні реєстраційної дії, якщо заяву про державну реєстрацію змін до відомостей Єдиного державного реєстру, пов'язаних із зміною засновників (учасників) юридичної особи у зв'язку із зміною частки засновника (учасника) у статутному (складеному) капіталі (пайовому фонді) юридичної особи, подано щодо засновника (учасника), який на момент подання заяви внесений до Єдиного реєстру боржників і в тому числі за виконавчими провадженнями про стягнення аліментів за наявності заборгованості з відповідних платежів понад три місяці, крім випадку збільшення розміру такої частки. Інше тлумачення вказаної вище фрази призведе до невірного розуміння поняття Єдиного реєстру боржників, яке міститься у статті 9 Закону України «Про виконавче провадження», та мети створення Єдиного реєстру боржників - запобігання відчуженню боржниками майна

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 серпня 2023 року у справі № 160/18855/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112850394>.

3.9. Про визначення кола суб'єктів господарювання, які повинні забезпечити приймання електронних платіжних засобів

Постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2022 року № 894 «Про встановлення строків, до настання яких торговці повинні забезпечити можливість здійснення безготівкових розрахунків (у тому числі з використанням електронних платіжних засобів, платіжних застосунків або платіжних пристроїв) за продані ними товари (надані послуги)» передбачено відповідні строки, зокрема з 1 січня 2023 р. - торговцям, які провадять господарську діяльність у населених пунктах з чисельністю населення понад 25 тис. осіб (крім торговців, зазначених у підпункті 4 цього пункту).

Встановлення цих строків свідчить про те, що як на час виникнення спірних правовідносин (внесення позивачу припису Головним управлінням Держпродспожислужби, яким його зобов'язано забезпечити приймання електронних платіжних засобів), так і на теперішній час не передбачено обов'язку для всіх суб'єктів господарювання забезпечити приймання електронних платіжних засобів. На час винесення оскаржуваного припису обов'язок забезпечити можливість здійснювати споживачами - держателями електронних платіжних засобів розрахунки за товар мали суб'єкти господарювання, що відповідають одночасно таким вимогам: (1) проводять діяльність у сфері продажу товарів, громадського харчування та послуг; (2) при проведенні розрахункових операцій відповідно до закону використовують реєстратор розрахункових операцій; (3) проводять діяльність в населених пунктах із чисельністю від 25 тисяч чоловік

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 серпня 2023 року у справі № 160/6096/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112904267>.

3.10. Про підставу вжиття органом Держпродспоживслужби обмежувальних заходів у вигляді заборони надання продукції на ринку

За змістом статті 28 Закону України 2 грудня 2010 року № 2735-VI «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» такий вид обмежувальних заходів, як заборона надання продукції на ринку, може бути застосовано виключно, якщо буде встановлено, що продукція становить серйозний ризик. Поряд з цим, за змістом статей 23, 24 Закону № 2735-VI у разі якщо є підстави вважати, що продукція є небезпечною, становить ризик та/або не відповідає встановленим вимогам, відбір та експертиза (випробування) зразків продукції є обов'язковими. Таким чином, зробити висновок про те, що продукція становить ризик, а відтак і заборонити надання такої продукції на ринку, можна лише після проведення відбору та експертизи зразків продукції

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 вересня 2023 року у справі № 822/3272/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113738508>.

3.11. Про поширення Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» на правовідносини у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням законодавства про захист прав споживачів

Приписи частини першої статті 2 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», встановлюють, що дія цього Закону поширюється на відносини, пов'язані зі здійсненням державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Водночас частина друга цієї ж статті не містить застережень щодо непоширення дії вищезгаданого Закону на правовідносини у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням законодавства про захист прав споживачів. З огляду на вищезазначене, а також те, що за наведеним у Законі України «Про житлово-комунальні послуги» визначенням виконавець комунальної послуги належить до суб'єктів господарювання, що надають комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору, можна дійти висновку, що Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», поширює свою дію на правовідносини між виконавцем комунальної послуги та споживачем, у тому числі в частині способу здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням законодавства про захист прав споживачів у вигляді позапланових заходів контролю (перевірок), порядку та підстав їх призначення, проведення й оформлення результатів

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 жовтня 2023 року № 160/8898/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114062816>.

3.12. Про повноваження обласних рад після введення в Україні воєнного стану та утворення військових адміністрацій

Ні Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», ні Закон України «Про правовий режим воєнного стану», ні жоден інший акт законодавства, не містять приписів про те, що повноваження відповідної обласної та/або районної ради припиняються автоматично за умов введення в Україні воєнного стану та утворення відповідно до закону військових адміністрацій.

Закон України «Про правовий режим воєнного стану» у будь-якому випадку не передбачає саме припинення повноважень обласних, районних рад, а лише встановлює, що такі (повністю або частково) можуть бути тимчасово, в межах визначеного цим законом строку, передані тимчасовим державним органам - військовим адміністраціям. Після закінчення встановленого законом строку, впродовж якого виконання повноважень обласних, районних рад покладається на військові адміністрації, такі повноваження поновлюються і надалі реалізуються цими радами у визначеному законом порядку.

Обласні ради після введення в Україні воєнного стану продовжують виконувати свої повноваження, надані їм Конституцією України, вищевказаним Законом та іншими

законами України, до виникнення передбачених законом підстав для їх передання відповідним військовим адміністраціям. Утворення таких тимчасових державних органів Президентом України не є самостійною і достатньою підставою для припинення повноважень обласних, районних рад у період дії воєнного стану

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 жовтня 2023 року у справі № 620/7714/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114269637>.

3.13. Про невідповідність Правил виробництва коньяків України в частині положень щодо обов'язкового використання вітчизняних коньячних спиртів при виробництві коньяків України Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»

Правила виробництва коньяків України, затверджені наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 27 грудня 2017 року № 702 не можуть визначати засади державної політики щодо регулювання виробництва, експорту, імпорту оптової і роздрібною торгівлі спиртом коньячним і алкогольними напоями та обігом алкогольних напоїв на території України, так як вказані відносини регулюються саме Законом України 19 грудня 1995 року № 481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів».

Країна походження сировини не є характеристикою продукції або пов'язаних з нею процесів та методів виробництва, а встановлення Міністерством аграрної політики та продовольства України вимог до країни походження сировини, яка повинна використовуватись у виробництві продукції (коньяків України), не стосується вимог до характеристик готової продукції (таких як: вміст спирту, цукру, концентрація метилового спирту) або пов'язаних з нею процесів та методів виробництва, а тому виходить за межі поняття саме технічного регулювання, щодо якого Мінагрополітики здійснює функції із його забезпечення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 листопада 2023 року у справі №640/18727/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114940569>.

ПІДРОЗДІЛ 4. Державне регулювання ринків фінансових послуг

4.1. Про залежність порядку застосування та розрахунку суми штрафу, що застосовується Національним банком України, від понять «ризикова діяльність» та «ризикова діяльність у сфері фінансового моніторингу»

Порушення вимог законодавства з питань фінансового моніторингу та/або здійснення ризикової діяльності у сфері фінансового моніторингу охоплюється законодавством у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження

зброї масового знищення. У свою чергу поняття «ризикова діяльність» є більш ширшим поняттям та охоплює будь-яку банківську діяльність, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, яку за певними притаманними саме цій діяльності ознаками Національний банк України може визначити ризиковою, із застосуванням до такого банку негативних наслідків – застосування заходів впливу. Поняття «ризикова діяльність» та «ризикова діяльність у сфері фінансового моніторингу» не є тотожними, визначаються й характеризуються різними ознаками та відповідно до Положення про застосування Національним банком України заходів впливу, в разі їх наявності, мають різні наслідки для банків

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 лютого 2023 року у справі № 640/9004/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109311649> (судова палата з розгляду справ щодо захисту соціальних прав).

4.2. Умови, за яких підлягає застосуванню такий захід впливу, як анулювання ліцензії на провадження господарської діяльності

Такий захід впливу, як анулювання ліцензії на провадження господарської діяльності, може бути застосований до суб'єктів господарювання у сфері фінансових послуг лише на підставі перевірки виконання розпорядження про усунення порушення, як того вимагає Закон

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 лютого 2023 року у справі № 640/17575/19 можна ознайомитись за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108752095>.

4.3. Про обмеження на здійснення страховиком діяльності, яка безпосередньо не пов'язана зі здійсненням страхової діяльності

Категоричний зміст частини чотирнадцятої статті 2 Закону України від 07 березня 1996 року № 85/96-ВР «Про страхування» (в редакції чинній на час виникнення спірних правовідносин), з використанням обмежувально-вказівної частки «лише», вказує на те, що передбачений нею перелік видів безпосередньої діяльності страховика є виключним, а у зазначеному переліку відсутня така діяльність як надання фінансової допомоги, в тому числі поворотної. Для надання послуг чи здійснення будь-яких інших операцій обов'язковими умовами є пов'язаність їх із зазначеними видами діяльності або забезпечення власних господарських потреб страховика

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 листопада 2023 року у справі № 826/10462/17 можна ознайомитись за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114834850>.

ПІДРОЗДІЛ 5. Реалізація державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики

5.1. Про дискреційність повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, щодо визначення розміру санкцій відповідно до статті 77 Закону України від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII «Про ринок електричної енергії»

Повноваження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (Регулятор), щодо вирішення питання про визначення конкретного розміру санкцій у межах, встановлених частиною четвертою, з урахуванням вимог частини п'ятої статті 77 Закону України від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII «Про ринок електричної енергії», за результатами проведеної у встановленому порядку перевірки, є дискреційними. Відтак, у разі виявлення порушень законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг Регулятор розглядає питання відповідальності суб'єкта господарювання, його посадових осіб на своєму засіданні та приймає рішення про застосування санкцій з урахуванням принципів недискримінації та пропорційності порушення і покарання та ефективності санкцій, які мають стримуючий вплив

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 липня 2023 року у справі № 200/3265/21-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112529061> (судова палата з розгляду справ щодо захисту соціальних прав).

5.2. Про віднесення до корисного відпуску теплової енергії всіх обсягів теплової енергії, що споживаються обладнанням на об'єктах енергетики промислових підприємств

Враховуючи, що тепла енергія, яка виробляється на об'єктах енергетики металургійних комбінатів чи інших промислових підприємств, корисно використовується в інших технологічних процесах виробництва основної продукції цих підприємств та є однією із складових собівартості виробництва інших товарів (послуг), такі ліцензіати мають визначати суму внеску на регулювання як визначений відсоток від товарної продукції (обсягу коштів), отриманої від провадження ліцензованої господарської діяльності, що регулюється НКРЕКП.

Отже, всі обсяги теплової енергії, що споживаються обладнанням (устаткуванням), яке не задіяне в технологічних процесах виробництва теплової енергії, або використовуються для провадження іншої неліцензованої діяльності виробника на території підприємства чи споживаються іншими суб'єктами господарювання на території ліцензіата, мають бути віднесені до корисного відпуску теплової енергії

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 січня 2023 року у справі № 160/3648/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108414371>.

5.3. Про обсяг інформації, який суб'єкт господарювання зобов'язаний надавати НКРЕКП

НКРЕКП для належного здійснення державного регулювання ринку електричної енергії уповноважена в процесі здійснення моніторингу ринку отримувати необхідну інформацію від учасників такого ринку, у тому числі від сторін двостороннього договору купівлі-продажу електричної енергії, що входять до складу одного вертикально інтегрованого суб'єкта або є афілійованими між собою, зокрема щодо предмета двостороннього договору, ціни електричної енергії та/або порядку її розрахунку (формування), обсягів електричної енергії та графіків погодинного обсягу купівлі-продажу електричної енергії, строків і порядку постачання електричної енергії. При цьому відсутність у частині четвертій статті 66 Закону України «Про ринок електричної енергії» прямої вказівки на право Регулятора отримувати інформацію щодо додаткових угод до двостороннього договору не є свідченням того, що Регулятор не уповноважений здійснювати моніторинг ринку за такими додатковими угодами, оскільки останні є невід'ємними складовими двосторонніх договорів, а також з огляду на те, що реалізація таких повноважень Регулятора слідує з інших положень законів (зокрема статей 3, 5, 6 Закону України «Про ринок електричної енергії», статті 3 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»), у тому числі в частині, що стосується обсягу прав та повноважень Регулятора, а також обов'язків учасників ринку

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 січня 2023 року у справі № 640/10685/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108487924>.

5.4. Про підстави припинення оператором надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії / постачання електричної енергії

Припинення надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії, постачання електричної енергії споживачу може бути здійснено, зокрема, з ініціативи оператора системи в разі недопуску до розрахункових засобів обліку електричної енергії уповноважених посадових осіб органів виконавчої влади та/або ОСР (оператор систем розподілу), на яких покладено відповідні обов'язки згідно із законодавством України та/або договором, а також у випадку у разі незабезпечення ВТКО (відповідальна за точку комерційного обліку) та/або стороною, яка контролює об'єкт, на якому встановлений ВОЕ, безперешкодного регламентованого доступу уповноваженим представникам контролюючих органів, ППКО (постачальник послуг комерційного обліку електричної енергії), з якими вона уклала договір, та/або представникам інших заінтересованих сторін до власних електроустановок для контролю за рівнем споживання електричної енергії, проведення технічної перевірки обладнання ВОЕ, контрольного огляду та/або заміни ВОЕ цими представниками має бути оформлений відповідний акт про недопуск.

Однак такі дії є крайнім заходом, застосуванню якого передуює встановлена законом процедура з наданням можливості споживачу (користувачу) усунути в установлений строк порушення і завчасно (до дня відключення) підтвердити це належним чином. У такому разі припинення надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії не здійснюється, а постачання електричної енергії споживачу не припиняється

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 січня 2023 року у справі № 120/2045/21-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108567461>.

5.5. Про право Державної служби експортного контролю України застосовувати процедуру державного експортного контролю до товарів військового призначення, міжнародна передача яких не підлягає такому контролю

Запровадження державного експортного контролю з метою запобігання розповсюдженню зброї масового знищення, засобів її доставки та звичайних озброєнь відбувається з визначених законом підстав та щодо товарів незалежно від того чи зазначені вони у списках товарів, що підлягають державному експортному контролю.

Законність запровадження Держекспортконтролем такого контролю залежить від обґрунтованості та достатності інформації про наміри суб'єкта або можливість використання таких товарів у державах, до яких встановлено ембарго, для кінцевих цілей, зазначених у статті 10 Закону України від 20 лютого 2003 року № 549-IV «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 травня 2023 року у справі № 640/19697/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110802890>.

5.6. Про оскарження абзацу сьомого пункту 3 глави 4 розділу IX Кодексу газорозподільних систем

За своїм змістом абзац сьомий пункту 3 глави 4 Розділу IX Кодексу ГРМ фактично передбачає відповідальність за відмову побутового споживача від встановлення лічильника газу.

Наслідком такої відмови є визначення фактичного об'єму спожитого (розподіленого/поставленого) природного газу за граничними об'ємами споживання природного газу населенням.

До внесення змін, абзац сьомий пункту 3 глави 4 Розділу IX Кодексу ГРМ передбачав, що такі наслідки застосовуються до побутових споживачів, які не забезпечені лічильником газу, однак не містив конкретизації яким саме лічильником газу має бути незабезпечений побутовий споживач.

Після внесення змін та доповнення абзацу сьомого пункту 3 глави 4 Розділу IX Кодексу ГРМ словами «(індивідуальним або загальнобудинковим)» аналіз його змісту вказує на те, що відповідачем таким чином конкретизовано, яким саме лічильником газу

(індивідуальним або загальнобудинковим) має бути незабезпечений побутовий споживач, який відмовляється від його встановлення.

Фактично, в розумінні абзацу сьомого пункту 3 глави 4 Розділу IX Кодексу ГРМ, після внесення оскаржуваних змін, побутові споживачі, чії будинки обладнані загальнобудинковим лічильником газу, вважаються такими, що забезпечені лічильниками газу, що своєю чергою виключає можливість застосування до них передбачених цим абзацом наслідків.

Таким чином, внаслідок внесення змін оскаржуваною постановою звужено перелік суб'єктів, до яких можуть бути застосовані санкції, передбачені абзацом сьомим пункту 3 глави 4 Розділу IX Кодексу ГРМ

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 жовтня 2023 року у справі № 826/1413/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114097608>.

5.7. Про порядок та підстави видачі дозволу органом місцевого самоврядування на відключення квартири чи нежитлового приміщення від системи централізованого опалення (теплопостачання)

Власники квартир та нежитлових приміщень багатоквартирних будинків мають право звернутися до органу місцевого самоврядування із заявами про відключення їх квартир в багатоквартирному будинку від централізованого опалення, що підлягають розгляду за приписами Порядку відключення споживачів від систем централізованого опалення та постачання гарячої води, затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 26 липня 2019 року № 169.

Заборона на відключення квартири або нежитлового приміщення у багатоквартирному будинку від мережі централізованого опалення відсутня, лише встановлено обмеження для власників квартир та нежитлових приміщень у багатоквартирних будинках, в яких не менше половини квартир і нежитлових приміщень відокремлені (відключені) від мережі централізованого опалення. Порядок № 169 не передбачає ніяких умов, при яких комісія з питань щодо відключення споживачів від систем (мереж) централізованого опалення (теплопостачання) та постачання гарячої води має право не розглядати заяву власника квартири чи нежитлового приміщення про відокремлення від мережі централізованого опалення або не надавати заявникові рекомендації щодо можливих варіантів влаштування системи індивідуального теплопостачання (опалення та/або гарячого водопостачання) і витяг із протоколу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 листопада 2023 року у справі № 340/298/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114804888>.

5.8. Про необхідність дотримання Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, процедури прийняття регуляторного акта в період дії правового режиму воєнного стану

Прийняття акта тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, узгоджується з такою ознакою регуляторного акта, як неодноразовість застосування та невизначеність терміну дії, оскільки період воєнного стану не є чітко визначеним часовим періодом, а його тривалість не має наперед визначеного строку, позаяк, такий акт, може бути віднесено до регуляторного акта за умови, якщо він володіє іншими, визначеними статтею 1 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», ознаками відповідного акта.

Регуляторний орган під час прийняття такого акта у період дії правового режиму воєнного стану зобов'язаний дотримуватися встановленої Законом України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» процедури, крім випадків, якщо право відступу від визначеної процедури на період дії правового режиму воєнного стану прямо закріплено Законом України «Про правовий режим воєнного стану» або іншим законом, що регулює визначений порядок прийняття відповідним регуляторним органом такого акта

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 листопада 2023 року у справі № 640/10063/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115247990>.

ПІДРОЗДІЛ 6. Охорона навколишнього природного середовища

6.1. Про обов'язок ліцензіата у сфері поводження з небезпечними відходами помаркувати тару, якщо вона не відповідає вимогам Ліцензійних умов щодо маркування тари для збирання і тимчасового зберігання відходів

Аналіз пункту 16 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13 липня 2016 року № 446, дає підстави для висновку, що на підприємстві для збирання і тимчасового зберігання відходів повинні бути відведені та обладнані спеціальні майданчики, встановлена помаркована тара, відсіки, бункери тощо з чітким позначенням виду відходів та їх класу безпеки.

У разі отримання від закладів охорони здоров'я тари, котра попередньо вже була промаркована самими закладами охорони здоров'я, але не містить позначення як виду відходів та/або їх класу безпеки, ліцензіат у сфері поводження з небезпечними відходами зобов'язаний перемаркувати таку тару, чітко позначивши вид відходів та їх клас безпеки

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 березня 2023 року у справі № 420/9491/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109759075>.

ПІДРОЗДІЛ 7. Реалізація публічної політики у сферах соціального захисту громадян та публічної житлової політики

7.1. Про визначення розміру разової грошової допомоги до 5 травня у 2022 році

Оскільки на час виплати особі у 2022 році щорічної разової грошової допомоги до 5 травня одночасно діяли положення статті 13 Закону України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» і Порядку використання у 2022 році коштів державного бюджету, передбачених для виплати щорічної разової грошової допомоги ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 травня 2022 року № 540 «Деякі питання виплати у 2022 році разової грошової допомоги, передбаченої Законами України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" і "Про жертви нацистських переслідувань"», які по-різному визначають розмір виплати щорічної разової грошової допомоги до 5 травня, з огляду на положення частини третьої статті 7 КАС України, якою визначаються загальні засади пріоритетності законів над підзаконними актами, для визначення розміру разової грошової допомоги особам з інвалідністю внаслідок війни у 2022 році слід застосовувати не Порядок № 540, а Закон № 3551-XII, який має вищу юридичну силу та є спеціальним законом у цій сфері відносин

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 червня 2023 року у справі № 560/8064/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111536574> (судова палата з розгляду справ щодо захисту соціальних прав).

7.2. Про відсутність підстав для виключення квартири, наданої військовослужбовцю, із числа службових у разі ініціювання цього питання колишнім членом сім'ї військовослужбовця

Колишні члени сім'ї військовослужбовця не мають права ініціювати питання про зняття статусу «службова» з квартири, наданої військовослужбовцю, оскільки наявність підстав для виключення квартири з числа службових вирішується на момент звернення за вирішенням такого питання, а не на момент надання військовослужбовцю службового житла. Ініціатором цього звернення може бути лише військовослужбовець, якому надано відповідне житло

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 лютого 2023 року у справі № 820/7/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109090160>.

7.3. Про необхідність установлення причинно-наслідкового зв'язку між смертю військовослужбовця та вчиненням ним кримінального або адміністративного правопорушення для вирішення питання про призначення одноразової грошової допомоги

Зазначення в документах, що подаються на підтвердження причин та обставин смерті військовослужбовця, про вчинення військовослужбовцем кримінального або адміністративного правопорушення на час настання смерті не визначається як підстава для відмови у призначенні одноразової грошової допомоги, оскільки смерть військовослужбовця має бути наслідком вчинення військовослужбовцем кримінального або адміністративного правопорушення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 квітня 2023 року у справі № 160/2379/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110187604>.

7.4. Про неможливість реалізації права на отримання одноразової грошової допомоги в більшому розмірі на підставі різних нормативно-правових актів

Якщо особі було призначено і виплачено одноразову грошову допомогу на підставі іншого закону, то в разі встановлення вищої групи інвалідності право на отримання такої допомоги в більшому розмірі реалізується на підставі того ж нормативно-правового акта, за яким таку допомогу було призначено вперше

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 квітня 2023 року у справі № 440/2563/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110187797>.

7.5. Про підставу для заміни посвідчення особи, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи, на посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

При заміні посвідчення для учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, які отримали інвалідність, що має причинний зв'язок з Чорнобильською катастрофою, самостійною підставою для отримання посвідчення нового зразка є довідка медико-соціальної експертної комісії про встановлення інвалідності відповідної групи, пов'язаної з Чорнобильською катастрофою.

Отримання особою інвалідності, що пов'язана з дією іонізуючого випромінювання внаслідок ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, є юридичним фактом, з яким законодавство пов'язує право особи на заміну посвідчення «Учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС». Водночас закон не передбачає обов'язку такої особи доводити іншим чином її належність до вказаної категорії осіб, в тому числі шляхом надання відповідних довідок із зазначенням періоду служби (виконання робіт), днів виїзду на об'єкти або в населені пункти зони відчуження

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 липня 2023 року у справі № 200/6298/20-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111982011>.

ПІДРОЗДІЛ 8. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування

8.1. Про зобов'язання пенсійного органу здійснити перерахунок пенсії із заробітної плати, яка була отримана в російських рублях, за курсом української гривні до російського рубля, встановленим Національним банком України на день призначення пенсії

З моменту припинення функціонування рубля в грошовому обігу на території України та запровадження національної валюти розмір заробітку (доходу) визначається виходячи з офіційно встановленого курсу на момент призначення пенсії. Тобто заробітна плата, вказана в російських рублях, повинна бути переведена за курсом української гривні до російського рубля на момент призначення пенсії

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 січня 2023 року у справі № 211/1910/17 (2-а/211/16/18) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108443422>.

8.2. Про зарахування до вислуги років на пільгових умовах (один місяць служби за три місяці) часу проходження служби, протягом якого особа брала участь в антитерористичній операції, для визначення розміру пенсії, а не для її призначення

Підпунктом «а» пункту 3 Постанови Кабінету Міністрів України від 17 липня 1992 року № 393 «Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам, які мають право на пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», крім військовослужбовців строкової служби і членів їх сімей та прирівняних до них осіб» (у редакції, чинній до внесення змін постановою Кабінету Міністрів України № 119 від 16 лютого 2022 року) було передбачено, що до вислуги років для призначення пенсій особам, зазначеним в абзаці першому пункту 1 цієї постанови, зараховується на пільгових умовах: час проходження служби, протягом якого особа брала участь в антитерористичній операції. Водночас, відповідно до підпункту «а» пункту 3 Порядку № 393 (у редакції, що діє після внесення змін постановою Кабінету Міністрів України № 119 від 16 лютого 2022 року) до вислуги років для визначення розміру пенсії особам, зазначеним в абзаці першому пункту 1 цієї постанови, зараховується на пільгових умовах (пункт 3 в редакції Постанови Кабінету Міністрів України № 119 від 16 лютого 2022 року): один місяць служби за три місяці: час проходження служби, протягом якого особа брала участь в антитерористичній операції. Тому, для призначення пенсії за вислугу років за Законом України від 09 квітня 1992 року № 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» календарна вислуга років могла бути зарахована на пільгових умовах відповідно до Порядку № 393 в редакції, чинній до внесення змін постановою Кабінету Міністрів України № 119 від 16 лютого 2022 року

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 серпня 2023 року у справі № 200/4951/22 (2-а/211/16/18) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113155926>.

8.3. Про право учасника ліквідації ядерних аварій на призначення пенсії зі зниженням пенсійного віку відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»

Законодавством не передбачено переліку документів, які повинна подати особа, яка є учасником ліквідації ядерних аварій для підтвердження особливого статусу, що надає їй право на призначення пенсії відповідно до норм статті 55 Закону України від 28 лютого 1991 року № 796-XII «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». З часу набрання чинності Законом України від 21 квітня 2016 року № 1339-VIII «Про внесення змін до Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" щодо усунення дискримінаційного ставлення до громадян, які брали участь у ліквідації наслідків інших ядерних аварій, у ядерних випробуваннях та військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї» Пенсійний фонд України не врегулював питання щодо документів, необхідних для призначення (перерахунку) пенсій на підставі статті 55 Закону № 796-XII. Відсутність механізму реалізації права, передбаченого законом, зокрема, щодо переліку документів, необхідних для призначення пенсії, не може бути підставою для позбавлення чи обмеження цього права. Аналіз положень пункту 3 частини першої статті 9, частини четвертої статті 14 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», пунктів 1, 4 Порядку віднесення громадян із числа тих, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій, у ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї або постраждали за інших обставин від радіаційного опромінення не з власної вини, до відповідних категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 грудня 1992 року № 674, дає підстави для висновку, що особа, яка брала участь у ліквідації ядерних аварій, у ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, прирівнюється за правовим статусом до учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС відповідної категорії, а отже має рівні права та пільги, якщо інше не встановлено законом

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 вересня 2023 року у справі № 280/6884/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113635618>.

8.4. Про зарахування до стажу державної служби часу роботи (служби) на посадах в органах внутрішніх справ при призначенні пенсії

До стажу державної служби зараховується, зокрема робота (служба) на посадах керівних працівників і спеціалістів в апараті органів внутрішніх справ та на посадах рядового та начальницького складу в органах внутрішніх справ

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 грудня 2023 року у справі № 600/947/23-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115761135>.

ПІДРОЗДІЛ 9. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування

9.1. Про розрахунок роботодавцем (страхувальником) допомоги по тимчасовій непрацездатності

При обчисленні середньої заробітної плати для розрахунку страхових виплат у зв'язку з тимчасовою втратою непрацездатності може включатися лише заробіток, з якого у розрахунковому періоді сплачено страхові внески (єдиний внесок) до Фонду соціального страхування України, який підлягає діленню на календарні дні перебування в трудових відносинах у розрахунковому періоді, без урахування календарних днів, не відпрацьованих з поважних причин

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 травня 2023 року у справі № 280/3401/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111015298>.

9.2. Про неможливість стягнення аліментів з окремого рахунку страхувальника, що відкритий для зарахування страхових коштів

Нормами Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» не передбачено можливості безпосередньо з окремого рахунку страхувальника стягнення аліментів із сум допомоги по тимчасовій непрацездатності.

Крім того, надання застрахованою особою заяви про утримання коштів з окремого рахунку страхувальника не є підставою для здійснення такого стягнення.

Стягнення коштів за заявою застрахованої особи можливе лише з особового рахунку цієї застрахованої особи, а не із страхових коштів, зарахованих на окремий рахунок підприємства

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 червня 2023 року у справі № 160/3520/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111415045>.

9.3. Про пріоритет спеціального правила тимчасової дії, яке закріплене у прикінцевих положеннях нормативно-правового акта, перед загальним правилом, дія якого не обмежена в часі, щодо регулювання однакових правовідносин

За наявності у нормативно-правовому акті загального правила щодо регулювання правовідносин, дія якого не обмежена у часі, а також спеціального правила тимчасової дії, яке закріплене у прикінцевих положеннях та по іншому регулює такі ж правовідносини - в період дії тимчасової норми загальне правило не підлягає застосуванню

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 жовтня 2023 року у справі № 826/494/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113967137>.

ПІДРОЗДІЛ 10. Соціальний захист сімей із дітьми

10.1. Про умови для надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів

Право на отримання статусу має дитина, а також особа, яка під час здійснення антитерористичної операції не досягла 18 років (повноліття), які внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, зокрема, зазнали психологічного насильства. У вирішенні питання щодо можливості надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, слід виходити з наявності в дитини статусу внутрішньо переміщеної особи.

Також необхідною є наявність причинно-наслідкового зв'язку між воєнними діями, збройним конфліктом на території населеного пункту, включеного до Переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція, та фактом настання обставин (насильство, каліцтво тощо), які мали негативний вплив на стан здоров'я та розвиток дитини, оскільки з огляду на поняття дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів саме внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту така дитина мала, зокрема, зазнати психологічного насильства.

Віднесення населеного пункту до територій, на яких здійснювалася антитерористична операція, без проведення воєнних дій чи збройних конфліктів, не є достатньою законною підставою чи умовою для надання дитині статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 січня 2023 року у справі № 360/3668/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108594040>.

10.2. Про обов'язковість узгодження органом місцевого самоврядування штатної чисельності працівників служби у справах дітей з нормативами, визначеними законодавством

Норми Закону України «Про охорону дитинства» та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» зобов'язують органи місцевого самоврядування створювати служби у справах дітей для виконання відповідних повноважень

з урахуванням вимог законодавства до їх штатної чисельності, а саме один працівник служби не більше ніж на одну тисячу дітей, які проживають у районі, та не більше ніж на дві тисячі дітей, які проживають у місті, районі у місті.

Отже, недотримання штатної чисельності служби у справах дітей створює загрозу порушення суспільних інтересів та інтересів держави у сфері охорони дитинства щодо реалізації в повному обсязі завдань та заходів державної політики з питань соціально-правового захисту дітей – мешканців територіальної громади

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 березня 2023 року у справі № 340/2019/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109854704>.

ПІДРОЗДІЛ 11. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб

11.1. Про визначення дня, з якого щомісячна адресна допомога внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання призначається на наступні шість місяців

Пунктом 2 Порядку надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житловокомунальних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 року № 505, визначено день, з якого надається грошова допомога при її першому призначенні.

Натомість у Порядку № 505 не визначено день, з якого така допомога призначається на наступні шість місяців.

Водночас, враховуючи наявність можливості продовження виплати допомоги на наступний термін, таким днем є день, наступний за останнім днем шестимісячного строку, на який було призначено допомогу внутрішньо переміщеній особі

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 червня 2023 року у справі № 425/2551/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111470044>.

11.2. Про право внутрішньо переміщеної особи на отримання допомоги на проживання

Внутрішньо переміщена особа має право на допомогу на проживання, визначену Порядком надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 332 «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам», незалежно від дати взяття її на облік як внутрішньо переміщеної особи, якщо вона перемістилася з території, яка відповідає двом умовам: на цій території проводяться бойові дії та ця територія міститься в Переліку, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06 березня 2022 року № 204-р «Про затвердження переліку адміністративно-територіальних одиниць, на території яких надається допомога застрахованим особам в рамках Програми "еПідтримка"»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 червня 2023 року у справі № 160/12308/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111536754>.

ПІДРОЗДІЛ 12. Праця та зайнятість населення

12.1. Про право застрахованої особи на отримання допомоги по безробіттю в належному розмірі в разі несплати роботодавцем страхових внесків і невнесення внаслідок цього пенсійним органом даних про її страховий стаж до Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування

У разі якщо страховий стаж громадянина протягом 12 місяців, що передували реєстрації його як безробітного, становить не менше ніж шість місяців, але відповідні дані про стаж не внесено до Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, який включає реєстр застрахованих осіб, у зв'язку з несвоєчасною сплатою роботодавцем страхових внесків, громадянин не може бути позбавлений права на отримання допомоги по безробіттю в належному розмірі, оскільки контроль за повнотою та своєчасністю сплати роботодавцем страхових внесків, а також відповідальність за формування та ведення реєстру застрахованих осіб несе Пенсійний фонд України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 січня 2023 року у справі № 823/1764/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108443155>.

12.2. Про підстави для проведення позапланового заходу інспектором праці за зверненням фізичної особи

Як вбачається зі змісту абзацу п'ятого частини першої статті 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», підставою для здійснення позапланових заходів є не будь-яке звернення фізичної особи, а звернення, в якому йдеться про порушення, що спричинило шкоду її правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави. На доведення порушення спрямована й та частина правової норми, котра передбачає необхідність додавання документів чи їх копій, що підтверджують такі порушення (за наявності).

Контролюючий орган не має обов'язку щодо попередньої перевірки фактів, викладених у зверненні, однак повинен перевіряти обґрунтованість (підставність) звернення фізичної особи, а саме чи свідчать зазначені заявником обставини про порушення, котре спричинило шкоду його правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави. Незазначення у зверненні обставин порушення прав заявника, спричинення шкоди навколишньому природному середовищу чи безпеці держави свідчать про його безпідставність і не можуть бути належними підставами для призначення позапланових заходів контролю

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2023 року у справі № 540/1245/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108696350>.

12.3. Про граничність терміну надання працівнику відпустки без збереження заробітної плати

Чинним трудовим законодавством не передбачено право роботодавця надавати працівнику відпустку без збереження заробітної плати в розмірі, більшому ніж 15 календарних днів на рік, навіть за наявності бажання працівника отримати зазначений вид відпустки у збільшеному розмірі

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2023 року у справі № 816/439/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108998051>.

12.4. Про строк виконання обов'язку роботодавцем щодо надання центру зайнятості копії укладеного трудового договору (контракту) з іноземцем

Частина четверта статті 47-2 Закону України від 5 липня 2012 року № 5067-VI «Про зайнятість населення» визначає початок відліку строку на укладання трудового договору (контракту) з іноземцем з дати видачі дозволу на застосування праці іноземця, у той час коли, обчислення строку на надання роботодавцем належним чином засвідченої копії укладеного трудового договору (контракту) з іноземцем визначається з дати його укладання.

Водночас Закон № 5067-VI не містить в собі винятків в частині обов'язку роботодавця надати територіальному органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції належним чином засвідчену копію укладеного трудового договору (контракту) з іноземцем протягом 10 календарних днів з дати його укладання.

Своєю чергою, такий обов'язок не ставиться в залежність від наявності чи відсутності чинного дозволу на застосування праці іноземця, а виникає у роботодавця з моменту укладання трудового договору (контракту) з іноземцем

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 травня 2023 року у справі № 640/21787/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110743041>.

12.5. Про відсутність у роботодавця права в односторонньому порядку приймати рішення щодо заміни компенсації за невикористані відпустки на зарахування цих днів до стажу роботи, що дає право на щорічні основну та додаткові відпустки

За змістом частини третьої статті 9 Закону України «Про відпустки» якщо працівник, переведений на роботу на інше підприємство, повністю або частково не використав щорічні основну та додаткові відпустки і не одержав за них грошову компенсацію, то до стажу роботи, що дає право на щорічні основну та додаткові відпустки,

зараховується час, за який він не використав ці відпустки за попереднім місцем роботи.

В свою чергу стаття 9 Закону України «Про відпустки» має назву обчислення стажу роботи, що дає право на щорічну відпустку, а отже частина третя цієї статті не надає право власнику в односторонньому порядку приймати рішення щодо заміни передбачених чинним законодавством виплат компенсації за невикористанні відпустки на зарахування цих днів до стажу роботи, що дає право на щорічні основну та додаткові відпустки

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2023 року у справі № 160/4978/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110802957>.

ПІДРОЗДІЛ 13. Реалізація державної політики у сфері освіти, науки, культури та спорту

13.1. Про забезпечення доступності повної загальної середньої освіти

Доступність повної загальної середньої освіти як складова конституційного права на освіту забезпечується, зокрема територіальною доступністю, яка полягає у створенні достатньо розгалуженої мережі закладів повної загальної середньої освіти, яка б дозволяла кожній дитині здобувати середню освіту у найбільш наближеному до її місця проживання закладі, а у разі неможливості організації такої мережі - забезпечення підвезення учнів до відповідного закладу, а також належним фінансуванням закладів повної загальної середньої освіти, яке здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів шляхом передачі такому закладу освіти цільового обсягу коштів у розмірі фінансового нормативу бюджетної забезпеченості одного учня, який здобуває повну загальну середню освіту

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 серпня 2023 року у справі № 460/25721/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112701553>.

РОЗДІЛ 3. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян

ПІДРОЗДІЛ 1. Громадянські та політичні права

1.1. Про визначену законом форму відмови в задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України

Непідтвердження наявності фактів, з якими Закон України від 18 січня 2001 року № 2235-III «Про громадянство України» пов'язує набуття особою громадянства України на підставі поданих заявником документів має наслідком прийняття рішення

керівником (заступником керівника) територіального органу Державної міграційної служби про відмову в задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України, про що заявник повідомляється у письмовій формі із зазначенням причин відмови

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 30 січня 2023 року у справі № 640/30588/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108696363>.

1.2. Про правомірність наявності камер відеоспостереження у виправних установах (не є порушенням права особи на приватне життя)

Право на приватне життя не є абсолютним та у визначених законом випадках може бути обмежене державою. Однак, будь-яке втручання держави має бути виправданим, здійснюватися згідно із чинним законодавством, повинно бути необхідним для захисту інтересів національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Встановлення камер є одним із видів вказаних обмежень і передбачене законодавством України, а саме - статтею 103 Кримінально-виконавчого кодексу України, пунктом 1 розділу XXIII Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 28 серпня 2018 року № 2823/5. Із аналізу приписів Кримінально-виконавчого кодексу України, Правил №2823/5 та Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю у виправних та виховних колоніях Державної кримінально-виконавчої служби України, затверджений наказом Міністерства юстиції України 26 червня 2018 року № 2025/5, вбачається, що спірне відеоспостереження здійснюється з метою запобігання втечам та іншим кримінальним правопорушенням, порушенням режиму, встановленого законом, а також для отримання необхідної інформації про поведінку ув'язнених. Вказані правові норми спрямовані на дотримання порядку у виправних установах, що сприяє застосуванню відповідних заходів безпеки - як персоналу установ, так і самих ув'язнених

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 квітня 2023 року у справі № 460/1141/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110215964>.

1.3. Про отримання згоди батьків як передумову для отримання дитиною віком від 14 до 18 років адміністративної послуги з реєстрації її місця проживання

Положення Цивільного кодексу України, Сімейного кодексу України, а також Закону України від 11 грудня 2003 року № 1382-IV «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» наділяють особу, яка досягла 14 років, правом вільно обирати місце проживання, надто коли батьки проживають окремо. Утім особа у віці від 14 до 18 років (неповнолітня особа) має неповну цивільну дієздатність та, що батьки мають певні зобов'язання щодо виховання і утримання дитини до

досягнення нею повноліття. Тому реєстрація місця проживання неповнолітньої особи, як і знання з неї, зважаючи на юридичні наслідки цієї процедури, може передбачати певні умови, яких немає для повнолітніх осіб (як-то за згодою батьків чи одного з них), що втім потрібно трактувати не як обмеження права неповнолітніх вільно обирати місце проживання, а радше як спосіб забезпечення захисту їхніх прав та інтересів, відповідальність за які покладена на батьків або інших законних представників дитини.

У вирішенні спору, що виник у зв'язку з відмовою органу реєстрації у реєстрації місця проживання (перебування) неповнолітньої особи, варто пам'ятати, що Закон України від 5 листопада 2021 року № 1871-IX «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні» не містить вимоги щодо необхідності отримання/надання - у разі реєстрації дитини віком від 14 до 18 років місця свого проживання (перебування) під час особистого відвідування органу реєстрації (у тому числі через центр надання адміністративних послуг) - згоди обох батьків (або інших законних представників) для реєстрації свого місця проживання за адресою житла, в якому задекларований/зареєстрований один з батьків дитини віком від 14 до 18 років

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду 28 червня 2023 року у справі № 420/12209/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111853346>.

1.4. Про неповажність обставини для відстрочки надання судом відповіді на інформаційний запит особи щодо судової справи

Тимчасове призупинення публічного доступу до Єдиного державного реєстру судових рішень, сервісів «Стан розгляду справ» та «Список справ, призначених до розгляду» не є обставиною непереборної сили, оскільки Печерський районний суд міста Києва, як суд першої інстанції, у провадженні якого перебуває справа, інформацію про яку запитував позивач у своєму запиті, має доступ до цієї справи у паперовому вигляді, а тому може надати позивачу запитувані ним відомості без звернення до вказаних Реєстру та сервісів. Відтак у силу вимог частини шостої статті 22 Закону України від 13 січня 2011 року № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації» наведена обставина не може бути підставою для відстрочки надання відповіді на запит

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду 5 жовтня 2023 року у справі № 380/7479/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113967128>.

1.5. Про розуміння десятирічного строку «неучасті» політичної партії в загальнодержавних виборах як підстави для анулювання її реєстрації

Визначений приписами статті 24 Закону України від 05 квітня 2001 року № 2365-III «Про політичні партії в Україні» десятирічний строк необхідно розуміти як єдиний послідовний період діяльності політичної партії тривалістю у десять років, що передую

зверненню контролюючого органу (Міністерства юстиції України) до суду з позовом щодо анулювання реєстраційного свідоцтва цієї політичної партії

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду 19 грудня 2023 року у справі № 640/2933/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115761389> (судова палата з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян).

ПІДРОЗДІЛ 2. Функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції

2.1. Про визначення критеріїв «грубого» порушення Правил адвокатської етики

Критерії «грубого» порушення Правил адвокатської етики не визначені на нормативноправовому рівні, а тому визначення «грубості» дисциплінарного правопорушення, а також обрання суворості дисциплінарного стягнення належить до дискреційних повноважень кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 січня 2023 року у справі № 420/5597/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108612325>.

2.2. Про відсутність у Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури повноважень для повторного розгляду справи в разі скасування попереднього її рішення в судовому порядку

Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» пов'язує процесуальну можливість направлення дисциплінарної справи на новий розгляд із рішенням Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, тобто у разі оскарження рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури саме до цього органу адвокатського самоврядування. Водночас законодавець не визначив повноважень Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури здійснювати повторний розгляд справи у разі скасування попереднього її рішення у судовому порядку

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 лютого 2023 року у справі № 160/1150/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109161597>.

2.3. Про належність членів кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури до суб'єктів декларування

До переліку осіб, які в силу вимог статей 45, 49 Закону України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII «Про запобігання корупції» (далі – Закон № 1700-VII) відносяться до суб'єктів декларування входять, зокрема інші особи, які входять до складу конкурсних та дисциплінарних комісій, утворених відповідно до Закону України «Про державну службу», Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», інших законів (крім іноземців-нерезидентів, які входять до складу таких комісій) та які

не є особами, зазначеними у пункті 1, підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 3 Закону № 1700-VII. Обов'язковою умовою для всіх, визначених вказаною нормою осіб, що віднесені до суб'єктів декларування є прирівняння їх до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури є такою, що створена відповідно до статті 50 Закону України від 05 липня 2012 року № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон № 5076-VI) та забезпечує допуск до адвокатської професії, а також позбавлення такого права шляхом прийняття рішень про зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю. Ключовими ознаками осіб, які для цілей Закону № 1700-VII прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за правилами підпункту «в» пункту 2 частини першої статті 3 цього Закону, є те, що такі особи: 1) входять до складу конкурсних та дисциплінарних комісій; 2) такі комісії утворені відповідно до інших законів; 3) не є особами, зазначеними у пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 Закону № 1700-VII. Отже, положення статті 50 Закону № 5076-VI у поєднанні з позицією Верховного Суду щодо правового статусу кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури дають підстави стверджувати, що члени таких комісій відповідають ознакам, визначеним у підпункті «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону № 1700-VII, оскільки відповідні комісії утворюються відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», тобто відповідно до «інших законів»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 березня 2023 року у справі № 380/9317/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109601242>.

2.4. Про видалення недостовірних відомостей щодо адвоката з офіційного вебсайту володільцем / розпорядником персональних даних

Для обрання належного і достатнього способу захисту порушених прав позивача (видалення інформації з профайлу на офіційному веб-сайті, яка не відповідає достовірній щодо статусу адвоката) варто проаналізувати приписи статті 17 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у сув'язі зі статтею 15 Законом України «Про захист персональних даних», в якій врегульовано підстави видалення або знищення персональних даних. З аналізу наведених правових норм висновується, що у разі відображення у персональних даних особи недостовірних відомостей, які впливають, зокрема, на її ділову репутацію така інформація підлягає видаленню володільцем/розпорядником персональних даних на підставі набрання законної сили рішенням суду щодо видалення або знищення персональних даних

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 квітня 2023 року у справі № 640/30119/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110156668>.

2.5. Про звернення фізичних чи юридичних осіб як підставу для проведення органом контролю перевірки арбітражного керуючого

Саме по собі звернення як фізичних, так і юридичних осіб щодо невиконання або неналежного виконання арбітражним керуючим покладених на нього повноважень є достатньою підставою, за якою органом контролю може бути проведено перевірку такого арбітражного керуючого

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 6 квітня 2023 року у справі № 160/12790/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110064800>.

2.6. Про можливість установлення адвокатським самоврядуванням плати за опрацювання внесення та розміщення додаткової інформації у профайлі адвоката (за його бажанням) в базі даних Єдиного реєстру адвокатів України

Рішенням Ради адвокатів України від 22 вересня 2017 року № 191 "Питання організаційного забезпечення ведення Єдиного реєстру адвокатів України" (із змінами) було затверджено щорічну плату (внесок) за опрацювання, внесення та розміщення додаткової інформації у профайлі адвоката (за його бажанням) в базі даних Єдиного реєстру адвокатів України на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України; прийнято відповідачем з метою удосконалення профайлу адвоката в Єдиного реєстру адвокатів України. Зокрема, адвокатам надано можливість за відповідну плату вносити додаткову інформацію, яка фактично є рекламою адвоката. Внесення такої інформації здійснюється виключно за бажанням адвоката.

Отже, спірне рішення відповідача стосується внесення відомостей до Єдиного реєстру адвокатів України, які не визначені законом як обов'язкові та внесення яких не є обов'язком адвокатського самоврядування і не забезпечене фінансово за рахунок щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування.

Прийняття рішення такого змісту не суперечить визначеним законом повноваженням відповідача та віднесено до його компетенції

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 червня 2023 року у справі № 640/28126/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111724832>.

ПІДРОЗДІЛ 3. Справи щодо дорожнього руху, транспорту та перевезення пасажирів

3.1. Про автомобільних перевізників, які повинні мати серед обов'язкових документів ліцензію

В розумінні вимог статті 1 Закону України від 05 квітня 2001 року № 2344-III «Про автомобільний транспорт» автомобільний перевізник – фізична або юридична

особа, яка здійснює на комерційній основі чи за власний кошт перевезення пасажирів чи (та) вантажів транспортними засобами. Водночас законодавець виокремлює автомобільних перевізників, які повинні мати серед обов'язкових документів ліцензію, оскільки у статті 39 вказаного Закону міститься таке поняття, як перевезення пасажирів автобусами і легковими автомобілями для власних потреб, і в таких осіб відсутнє зобов'язання мати серед переліку документів ліцензію

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 січня 2023 року у справі № 140/1167/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108611601>.

3.2. При застосуванні відповідальності за порушення законодавства про автомобільний транспорт поняття «автомобільний перевізник» не завжди слід уособлювати з власником / користувачем транспортного засобу

Відповідальність за порушення законодавства про автомобільний транспорт, передбачена абзацом шістнадцятим частини першої статті 60 Закону України «Про автомобільний транспорт» (далі - Закон №2344-III), застосовується до автомобільних перевізників, а не до власників/користувачів транспортного засобу, яким перевозиться вантаж. Автомобільний перевізник має використовувати транспортний засіб для перевезення вантажу на законних підставах. Проте автомобільним перевізником є той, хто за умовами договору (із замовником) про перевезення вантажу надає відповідну послугу (статті 33, 50 Закону № 2344-III), а не власник/користувач транспортного засобу. Надання цієї послуги може передбачати використання (на законних підставах) транспортного засобу, який належить іншій особі, але ця обставина не змінює правового статусу перевізника в цих правовідносинах, особливо коли йдеться про застосування відповідальності, передбаченої абзацом шістнадцятим частини першої статті 60 Закону № 2344-III. Тому автомобільний перевізник не може визначатися тільки на підставі реєстраційних документів на транспортний засіб (адже такі дані не завжди можуть збігатися)

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 лютого 2023 року у справі № 240/22448/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109138690>.

3.3. Про відсутність в авіаційній компанії обов'язку щодо сплати державного збору на підставі підзаконного нормативно-правового акта

Обов'язок щодо сплати державного збору до Державного спеціалізованого фонду фінансування загальнодержавних витрат на авіаційну діяльність та участь України у міжнародних авіаційних організаціях не виникає в авіаційній компанії (авіаперевізника), якщо відсутні підстави, визначені виключно законом, а не підзаконним нормативно-правовим актом, в тому числі визнаним незаконним. Відповідно, Державна авіаційна служба України не має повноважень щодо

нарахування такого збору в рахунках-фактурах та право щодо стягнення заборгованості з його сплати

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 березня 2023 року у справі №826/13458/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109476489> (судова палата з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян).

3.4. Про відсутність в органів місцевого самоврядування повноважень щодо затвердження певних форм типових договорів

Норми Закону України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII «Про місцеве самоврядування в Україні» не передбачають повноважень органів місцевого самоврядування затверджувати форми типових договорів про перевезення пасажирів

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 2 серпня 2023 року у справі № 140/14050/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112587609>.

3.5. Про документи, за допомогою яких можна підтвердити здійснення реєстраційних дій з транспортним засобом у разі відсутності реєстрових записів у Єдиному державному реєстрі транспортних засобів МВС

Протоколи про адміністративний правопорушення, договори купівлі-продажу, виписки від страхових компаній, довідки про проходження технічних оглядів, на які посилаються позивачі, не підтверджують здійснення саме реєстраційних дій щодо транспортного засобу.

У разі зникнення в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів відомостей про реєстрацію транспортного засобу, урахувавши положення пунктів 7-8, 14-15 (пункти 15-16 в редакції, чинній на момент виникнення спірних правовідносин) Постанови Кабінету Міністрів України від 07 вересня 1998 року №1388 «Про затвердження Правил державної реєстрації та обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, конструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів та мотоколясок», підставою для внесення інформації про таку реєстрацію будуть документи, які засвідчують попередньо здійснену реєстрацію.

Якщо ж встановити дійсність первинної реєстрації транспортних засобів за записами книг обліку зареєстрованих транспортних засобів не має можливості, то у цьому випадку єдиними належними документами, які засвідчують попередньо здійснену реєстрацію транспортних засобів є свідоцтва про їх попередню реєстрацію.

Також доказом щодо підтвердження здійснення реєстраційних дій з транспортними засобами можуть бути і книги обліку зареєстрованих транспортних засобів

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 серпня 2023 року у справі № 320/5649/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112850516>.

3.6. Про межі дії Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» за ознакою територіальності здійснення перевезень небезпечних вантажів

Дія Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» не поширюється на перевезення небезпечних вантажів на територіях підприємств, установ та організацій, де ці вантажі виготовляються або утворюються, використовуються або заховуються, та інші передбачені законом випадки

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 вересня 2023 року у справі № 160/9091/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113802520>.

ПІДРОЗДІЛ 4. Справи, що виникають із відносин публічної служби, зокрема щодо звільнення з публічної служби

4.1. Про порядок затвердження результатів виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В»

Остаточне рішення щодо оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В», приймає суб'єкт призначення, до повноважень якого належить затвердження висновку щодо оцінювання. Поруч із цим, у випадку якщо державному службовцю виставлена негативна оцінка, суб'єкт призначення вивчає матеріали оцінювання і в разі необхідності заслуховує пояснення відповідного державного службовця та/або його безпосереднього керівника і лише після цього вирішує, чи є виставлена негативна оцінка обґрунтованою. Тобто законодавець не покладає на суб'єкта призначення імперативного обов'язку щодо затвердження результатів виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В» - суб'єкт призначення при вирішенні вказаного питання наділений певною свободою розсуду

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 січня 2023 року у справі № 140/318/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108696620>.

4.2. Про відсутність правових підстав для звільнення особи з військової служби під час воєнного стану через отримання такою особою бронювання

Системний і буквальний способи тлумачення норм статей 23-25 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» дають підстави для висновку про те, що відстрочка від призову на військову службу під час мобілізації та звільнення з військової служби під час мобілізації є різними поняттями і ґрунтуються на положеннях різних інститутів військового права. За колом осіб бронювання стосується тільки військовозобов'язаних і є для них підставою для відстрочки від

призову на військову службу під час мобілізації. Своєю чергою, звільнення з військової служби стосується військовослужбовців, тобто осіб, які проходять військову службу. Отже, за змістом і метою бронювання військовозобов'язаних осіб не стосується правовідносин, пов'язаних зі звільненням військовослужбовців із військової служби. Тому факт бронювання військовозобов'язаної особи після її призову на військову службу не може розглядатися як поважна причина для її звільнення з військової служби під час воєнного стану на підставі підпункту «г» пункту 2 частини четвертої статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 травня 2023 року у справі № 260/1851/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111036099>.

4.3. Про визначені законодавством випадки переміщення поліцейського по службі за його згодою

Щодо згоди поліцейського на переміщення на рівнозначну посаду слід зазначити, що серед підстав для переміщення поліцейських на рівнозначні посади пункт 2 частини першої статті 65 Закону України «Про національну поліцію» (Закон №580-VIII) безпосередньо виділяє лише одну підставу для такого переміщення, яка враховує побажання поліцейського, а саме переміщення за ініціативою поліцейського.

Згода поліцейського є необхідною також при переміщенні його по службі у зв'язку зі скороченням штатів (частина друга статті 68 Закону №580-VIII).

В усіх інших випадках підставою переміщення визначено певні обставини або рішення певних органів, настання (прийняття) яких не залежать від волі поліцейського, в тому числі переміщення для більш ефективної служби, виходячи з інтересів служби

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 травня 2023 року у справі № 620/3663/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111108567>.

4.4. Про вимоги до формування дисциплінарної справи

Під час формування дисциплінарною комісією дисциплінарної справи застосування положень пунктів 25 та 27 Порядку здійснення дисциплінарного провадження, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 04 грудня 2019 року №1039 має здійснюватися у системному зв'язку із положеннями Закону України «Про державну службу» та Порядку фіксації доведення інформації або документів до відома державного службовця шляхом використання засобів телекомунікаційного зв'язку затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 11 грудня 2019 року № 1042, якими врегламентовано процедуру доведення (вручення) інформації чи документів державному службовцю, суттєве порушення яких матиме наслідком самостійну і достатню підставу для визнання протиправними результатів такого дисциплінарного провадження

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 червня 2023 року у справі № 140/16991/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111384709>.

4.5. Про строковість перебування особи на посаді керівника наукової установи (заповідника)

Відповідно до частини першої, другої статті 391 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України), якщо після закінчення строку трудового договору (пункти 2 і 3 статті 23) трудові відносини фактично тривають і жодна із сторін не вимагає їх припинення, дія цього договору вважається продовженою на невизначений строк.

Зважаючи на правовий статус природного заповідника і нормативне регулювання, яким має керуватися у своїй діяльності як заповідник, так і Міністерство освіти і науки України як орган його управління, призначення на посаду керівника цієї установи здійснюється на конкурсних засадах і передбачає укладення (за наслідками конкурсу) контракту, який не може набути безстрокової форми трудового договору з настанням умов, передбачених частиною першою статті 391 КЗпП України.

Оскільки Закон України від 13 грудня 1991 року № 1977-XII «Про наукову і науково-технічну діяльність» обмежує строки перебування на посаді керівника наукової установи (у даному випадку – заповідника), контракт з керівником заповідника не може вважатися укладеним на невизначений строк на підставі частини першої статті 391 КЗпП України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 липня 2023 року у справі № 380/4112/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112156113>.

4.6. Про умови реалізації держслужбовцем категорії «А» права на отримання шести посадових окладів у разі припинення проходження державної служби за ініціативою суб'єкта призначення

З аналізу частин п'ятої та шостої статті 87-1 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» (далі – Закон № 889-VIII) випливає, що підставою для звільнення державного службовця з державної служби та виплати шести посадових окладів за останньою посадою є «не пропонування переведення відповідно до частини четвертої статті 87-1 Закону № 889-VIII» або ж відмова державного службовця від трьох пропозицій вакантних посад.

Механізм повідомлення державного службовця про вакантні посади закріплений у пункті 7 Порядку надання пропозицій щодо зайняття вакантної посади державної служби державним службовцям, звільненим з посади державної служби категорії «А» відповідно до статті 87-1 Закону України «Про державну службу». Зі змісту пункту 7 цього Порядку випливає, що пропозиція вакантних посад надається службою управління персоналом державного органу, в якому працює особа.

Про згоду або відмову обійняти запропоновану посаду державний службовець повідомляє відповідний державний орган у триденний строк, до якого

не зараховуються дні, коли державний службовець фактично не працював з поважних причин (тимчасової непрацездатності, відрядження, перебування у відпустці тощо). Водночас, з огляду на положення частини другої, четвертої статті 87-1 Закону №889-VIII, якою обмежено строк пропозиції посад строком перебування поза штатом державного службовця, звільненого з посади відповідно до частини першої статті 87-1 Закону №889-VIII, згоду обійняти одну із запропонованих посад державний службовець може надати не пізніше дня закінчення граничних строків перебування поза штатом. Тимчасова непрацездатність не є підставою для продовження граничних строків перебування поза штатом

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 вересня 2023 року у справі № 640/9954/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113738658>.

4.7. Про поширення гарантій незалежності прокурора на військовослужбовця, який відряджений до органів прокуратури

Законодавчо встановлений порядок проходження військової служби не впливає на гарантії незалежності прокурора, що спростовує доводи скаржника про те, що право Міністра оборони України щодо відкликання особи з посади начальника відділу роботи з кадрами Головної військової прокуратури Генеральної прокуратури України не узгоджується з вимогами Закону України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII «Про прокуратуру» в частині дотримання гарантій незалежності прокурора

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 вересня 2023 року у справі № 640/21215/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113802378>.

4.8. Про умови розгляду питання про недовіру сільському голові на сесії ради без попереднього розгляду такого питання постійною комісією

Проект рішення про висловлення недовіри сільському голові та дострокове припинення її повноважень був внесений під час сесії після самоусунення сільського голови від виконання обов'язків, відмови поставити на голосування питання про включення до порядку денного додаткових питань, в тому числі щодо заслуховування звіту сільського голови, та залишення нею сесійної зали засідань.

Текстом статті 47 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що постійні комісії розглядають питання щодо кандидатур, які пропонуються до затвердження радою, а не стосовно посадових осіб, повноваження яких припиняються.

Таким чином ураховуючи те, що всі депутати проголосували «за» (одноголосна більшість голосів депутатів), а постійні комісії сільської ради є її органом і складаються з депутатів цієї ради, то відсутність попереднього погодження проекту спірного рішення постійною комісією не може бути безумовною підставою для його скасування, оскільки в даному випадку є: 1) цілеспрямований намір і вагома причина для

прийняття такого рішення; 2) підставність та очевидність даного рішення, на думку ради, має під собою певні юридичні підґрунтя; 3) вирішення означеного питання є виключною компетенцією депутатів ради та належить до її дискреційних повноважень

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 жовтня 2023 року у справі № 280/8088/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113901610>.

4.9. Про черговість застосування дисциплінарного стягнення до працівника поліції в період дії воєнного стану

За змістом частини другої статті 29 Дисциплінарного статуту дисциплінарні стягнення застосовуються в порядку зростання від менш суворого, яким є зауваження, до більш суворого - звільнення зі служби в поліції. Вказаною нормою встановлено правило, відповідно до якого за вчинення поліцейським кожного наступного дисциплінарного проступку неможливо застосувати таке саме або менш суворе дисциплінарне стягнення, якщо це прямо не передбачено цією нормою. Тобто, згадана норма визначає, що дисциплінарне стягнення накладається в порядку зростання, а не застосовується послідовно, як помилково вважає позивач. Отже, повноваження керівника щодо обрання одного з видів дисциплінарного стягнення у період дії воєнного стану залишаються дискреційними, але з урахуванням особливостей його застосування, визначених у статті 29 Дисциплінарного статуту, зокрема, з дотриманням порядку зростання

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 листопада 2023 року у справі № 420/14443/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115145994>.

4.10. Про обставини, які не впливають на реалізацію особою права на звільнення з підстав, передбачених частиною третьою статті 38 КЗпП України

Положення частини третьої статті 38 Кодексу законів про працю України (далі - КЗпП України) не ставлять можливість звільнення працівника за цією нормою у залежність від того, чи є порушення законодавства про працю триваючими та чи поновлені права працівника після відповідних порушень. Додатковим підтвердженням цього висновку є зміни, внесені до частини третьої статті 38 КЗпП України згідно із Законом України від 16 листопада 2022 року №2759- IX, яким цю норму викладено в такій редакції: «Працівник має право у визначений ним строк розірвати трудовий договір за власним бажанням, якщо роботодавець не виконує законодавство про працю, умови колективного чи трудового договору, чинив мобінг (цькування) стосовно працівника або не вживав заходів щодо його припинення, що підтверджено судовим рішенням, що набрало законної сили». Отже, виходячи з наведених змін, ухвалення на користь працівника судового рішення у спорі про поновлення його трудових прав є радше

підтвердженням відповідних обставин, а не перешкодою для звільнення працівника на підставі частини третьої статті 38 КЗпП України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 грудня 2023 року у справі № 640/15473/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115665930>.

ПІДРОЗДІЛ 5. Справи, що виникають із відносин публічної служби, зокрема щодо прийняття / проходження служби

5.1. Про право співробітників Служби судової охорони на додаткову винагороду, передбачену постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану»

Співробітники Служби судової охорони мають право на виплату додаткової винагороди як складової їх грошового забезпечення відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану», а відтак відмова Територіального управління Служби судової охорони у виплаті такої винагороди з підстави відсутності відповідних бюджетних асигнувань порушує гарантоване статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод право особи мирно володіти своїм майном

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 6 квітня 2023 року у справі № 260/3564/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110064913>.

5.2. Про застосування статті 236 КЗпП України в разі затримки виконання рішення про поновлення на роботі не залежить від оскарження такого рішення суду в апеляційному порядку

Інститут звернення рішення суду до негайного виконання покликаний забезпечувати швидкий і реальний захист прав працівника. Цей інститут не заперечує можливості скасування в апеляційному порядку рішення, допущеного до негайного виконання, проте на стадії апеляційного оскарження віддає перевагу інтересам працівника. У разі затримки виконання рішення про поновлення на роботі факт подальшого скасування цього рішення в апеляційному порядку не позбавляє особу права на отримання середнього заробітку або різниці в заробітку за час затримки виконання рішення та, відповідно, не звільняє роботодавця від обов'язку здійснити таку виплату

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 лютого 2023 року у справі № 460/16522/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108998087>.

5.3. Про підставу для зменшення або невиклати премії прокурору

Підставою для зменшення або невиклати премії прокурору є рапорт, погоджений відповідним керівником, у якому викладені обставини, що свідчать про несумлінне виконання службових обов'язків, та/або несвоєчасне та неякісне виконання завдань і доручень керівників органів прокуратури, та/або порушення трудової дисципліни. Недотримання передбаченого Положенням про преміювання працівників органів прокуратури, Національної академії прокуратури України та членів Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, затвердженого наказом Генеральної прокуратури України №234 від 09 серпня 2017 року, механізму зменшення/невиклати премії, у тому числі внаслідок порушення терміну подання рапорту, є достатньою підставою вважати рішення про зменшення/невиклату премії прокурору незаконним

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 6 квітня 2023 року у справі № 320/3164/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110064759>.

5.4. Про порядок нарахування премії поліцейському за період його тимчасової непрацездатності

Аналіз пункту 3 розділу III Порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та курсантам вищих навчальних закладів МВС із специфічними умовами навчання, затвердженого наказу Міністерства внутрішніх справ України від 06 квітня 2016 року № 260 (далі - Порядок № 260), дає підстави для висновку, що поліцейським, звільненим від виконання службових обов'язків на підставі документа, що засвідчує тимчасову непрацездатність, зберігається виплата грошового забезпечення в розмірі, що вони отримували на день хвороби, з розрахунку, зазначених у цій нормі складових, у тому числі премії за поточний місяць. При цьому, характерною особливістю нарахування премії, порівняно з іншими складовими грошового забезпечення, наведеними у пункті 3 розділу III Порядку № 260 є те, що хоча зазначена виплата має постійний характер, однак її розмір не є сталим, з огляду на те, що такий визначається за рішенням керівника органу поліції щомісяця та її виплата проводиться в останній день місяця за поточний місяць.

Отже, відповідач (Головного управління Національної поліції) повинен був кожного місяця під час тимчасової непрацездатності особи встановлювати розмір премії у розмірі не менше ніж той, що вже існував на день хвороби (за попередній час до хвороби), оскільки пункт 3 розділу III Порядку № 260 передбачає зберігання за позивачем виплати грошового забезпечення в розмірі, що вона отримувала на день хвороби з розрахунку, зокрема, премії саме за поточний місяць, а не попередній. Тобто, премія у складі грошового забезпечення при хворобі поліцейського зберігається за ним у розмірі, встановленому за поточний місяць

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 липня 2023 року у справі № 360/3119/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112470562>.

5.5. Про умови для переведення прокурора в іншу окружну прокуратуру в межах адміністративно-територіальної одиниці

У разі успішного проходження атестації прокурором у керівника обласної прокуратури наявні повноваження з переведення прокурора в будь-яку окружну прокуратуру, яка розташована у межах адміністративно-територіальної одиниці, що підпадає під територіальну юрисдикцію відповідної обласної прокуратури та орган прокуратури, що є рівнозначним, вищим або нижчим щодо органу прокуратури, в якому він обіймав посаду прокурора на день набрання чинності Законом України від 19 вересня 2019 року № 113-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» (діє з 25 вересня 2019 року). При цьому, таке переведення можливе за умови успішного проходження атестації прокурором, наявності вакансії та згоди прокурора на переведення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 липня 2023 року у справі № 580/2248/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112156044>.

5.6. Про відповідальність командира за своїх підлеглих

Стаття 58 Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України та стаття 5 Дисциплінарного статуту покладають на командира відповідальність перед державою за виховання підпорядкованих йому військовослужбовців та за дотримання ними військової дисципліни. Така відповідальність може виражатися, у тому числі, і в дисциплінарній відповідальності командира за дії підлеглих йому військовослужбовців

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 липня 2023 року у справі № 420/15045/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112184734>.

5.7. Про умови отримання поліцейським додаткової винагороди під час дії воєнного стану в державі

Системний і цільовий способи тлумачення пункту 1 Постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року №168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» у його взаємозв'язку з нормами статті 94 Закону України «Про Національну поліцію» і приписами Указів Президента України від 24 лютого 2022 року №64 «Про введення воєнного стану в Україні» та №69 «Про загальну мобілізацію» дає підстави для висновку, що додаткова винагорода є видом грошового забезпечення поліцейського, яке виплачується йому за період проходження служби під час дії воєнного стану. Ця винагорода має тимчасовий характер, а її виплата зумовлена виконанням службових обов'язків в обставинах військової агресії

російської федерації проти України. Тому статус поліцейського сам по собі автоматично не забезпечує особі права на отримання додаткової винагороди. Обставини, які унеможливають нарахування й виплати поліцейському зазначеної винагороди можуть бути різними, проте мають бути пов'язаними із фактичним невиконанням службових обов'язків без поважних причин

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 вересня 2023 року у справі № 420/6607/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113535723>.

5.8. Про обов'язок військовозобов'язаного повідомити відповідний орган про наявність у нього підстав для відстрочки від призову на військову службу

Саме на військовозобов'язаного покладено обов'язок самостійно повідомити відповідний орган, в якому така особа стоїть на військовому обліку про наявність у неї підстав для відстрочки від призову на військову службу і надати документи, які це право підтверджують

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 листопада 2023 року у справі № 560/8238/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114805026>.

5.9. Про належний спосіб повідомлення військовослужбовцем командування щодо відмови від рапорту про звільнення з військової служби

Як впливає з пункту 2.13 Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 10 квітня 2009 року №170 про припинення (розірвання) контракту за наявності відповідних підстав військовослужбовець повідомляє командування військової частини рапортом на звільнення з військової служби. У такий самий спосіб (шляхом подання рапорту) військовослужбовець повідомляє командування про відмову від звільнення, бажання продовжувати службу, відсутність (припинення) підстав для звільнення тощо

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 30 листопада 2023 року у справі № 120/3458/19-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115315706>.

ПІДРОЗДІЛ 6. Забезпечення права особи на звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів

6.1. Документ, який підтверджує зняття особи з військового обліку, не є підставою для перетину кордону в умовах воєнного стану

Факт зняття з військового обліку на підставі підпункту б пункту 6 статті 37 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» («були раніше засуджені

до позбавлення волі за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину») не є підставою (у передбачених законом випадках) для виїзду за кордон у період введення на території України воєнного стану. Документами, які посвідчують факт зняття особи з військового обліку, є військовий квиток або тимчасове посвідчення військовозобов'язаного з відповідною відміткою. Водночас військовий квиток з відміткою про зняття з обліку як документ засвідчує виключно питання військового обліку особи і сам по собі він не є достатнім підтверджуючим документом для перетину державного кордону особою в умовах воєнного стану

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 березня 2023 року у справі №600/2520/22-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109451196>.

6.2. Про принципи, якими слід керуватися розпоряднику публічної інформації у процесі її надання

Розпорядник повинен не лише допомогти запитувачу ідентифікувати запитувану інформацію, а й активно співпрацювати з ним, тобто проявити очевидну готовність надати потрібну допомогу (в аспекті порушеного питання). Оскільки розпорядник інформації в спірних правовідносинах зайняв пасивну позицію, такі дії (бездіяльність) слід кваліфікувати як такі, що не відповідають принципам статті 2 КАС України, зокрема, принципам добросовісності (пункт 5 частини другої) і розсудливості (пункт 6 частини другої). Водночас, розпорядник інформації повинен керуватися принципом добросовісності і розсудливості та не застосовувати формалістичний підхід до вирішення питання, а максимально сприяти (на вимогу) запитувачу, наскільки це практично можливо, у доступі до публічної інформації, гарантованої статтею 10-1 Закону України «Про доступ до публічної інформації»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 березня 2023 року у справі № 380/15492/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109601699>.

6.3. Про чинники, які впливають на своєчасність розгляду запитів на публічну інформацію в умовах правового режиму воєнного стану

На можливість належного опрацювання запитів і надання запитуваної інформації впливають заходи, передбачені, зокрема, статтею 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», що їх вживають органи державної влади, органи місцевого самоврядування та інші розпорядники публічної інформації в умовах правового режиму воєнного стану, тому своєчасність розгляду запитів на публічну інформацію може залежати від багатьох чинників, зокрема, адресата, якому надісланий запит, режиму його роботи та наявності технічних можливостей опрацювати кореспонденцію (засобів комунікації, інтернету), наближення установи до місць проведення бойових дій, характеру запитуваної інформації тощо

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 травня 2023 року у справі № 380/7189/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110640552>.

ПІДРОЗДІЛ 7. Здійснення публічних закупівель

7.1. Про взаємозв'язок умови тендерної пропозиції «гарантія має набувати чинності з дня її надання» з датою подання такої пропозиції

Тендерна пропозиція подається в електронному вигляді через електронну систему закупівель шляхом заповнення електронних форм і кожен учасник має право подати тільки одну тендерну пропозицію (частини перша, друга статті 26 Закону України «Про публічні закупівлі»). Забезпечення тендерних пропозицій (на умовах Замовника, зазначених в тендерній документації) подається в складі тендерних пропозицій учасника (через електронну систему закупівель) - якщо його надання є однією з умов тендерної документації - й у зв'язку з поданням цих тендерних пропозицій, тому не може розглядатися безвідносно до останніх. З цих міркувань банківська гарантія не може бути подана (в електронній системі закупівель) окремо (раніше), аніж інші документи та/чи відомості тендерної пропозиції, як і загалом тендерна пропозиція, яку можна подати тільки після накладення на неї (в цілому) електронного підпису. Оскільки, забезпечення тендерних пропозицій (у вигляді гарантії) подається одночасно з тендерною пропозицією, тож умову замовника, що «гарантія має набувати чинності з дня її надання», на яку звертає увагу Держаудитслужба, можна пов'язувати з датою подання тендерної пропозиції (в електронному вигляді) загалом, що можливе після накладення на неї (тендерної пропозиції) електронного підпису (учасника)

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 березня 2023 року у справі № 160/21037/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109311681>.

7.2. Про обов'язок замовника вказати способи підтвердження відповідності предмета закупівлі екологічним характеристикам у разі наявності в тендерній документації умови відповідності товарів, послуг чи робіт таким характеристикам

Зміст норми частини п'ятої статті 23 Закону України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII «Про публічні закупівлі» передбачає право замовника вимагати відповідні підтвердження того, що пропоновані ними товари, послуги чи роботи за своїми екологічними чи іншими характеристиками відповідають вимогам, установленим у тендерній документації. Проте, встановивши екологічні чи інші характеристики предмета закупівлі, законодавець передбачив обов'язок замовника зазначити у тендерній документації способи (докази) підтвердження відповідності предмета закупівлі таким характеристикам

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 квітня 2023 року у справі № 520/15117/2020 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110485625>.

7.3. Про помилковість зазначення в листі-згоді на обробку персональних даних учасника публічних закупівель «місця реєстрації» учасника замість «місця проживання»

Відповідно до п. 3.1.5 пункту 1 розділу III тендерної документації на вимогу Закону України «Про захист персональних даних» учасник повинен надати в складі пропозиції згоду (лист в довільній формі) на обробку персональних даних (із їх зазначенням) посадової особи учасника, що підписала документи пропозиції (в тому числі збирання, зберігання, поширення). В листі-згоді на обробку персональних даних мають бути зазначені: прізвище, ім'я по-батькові особи, її місце проживання, ідентифікаційний код, паспортні дані (серія, №, ким і коли виданий). Поняття формальних (несуттєвих) помилок було визначено у п.5.3.3 тендерної документації, проте під час розгляду тендерної пропозиції переможця замовником не було встановлено таких помилок. Зазначення учасником місця реєстрації, а не місця проживання не може вважатися формальною помилкою, оскільки це не є технічною помилкою чи опискою, що пов'язана з оформленням тендерної пропозиції, а є помилкою, яка впливає на зміст пропозиції у зв'язку з чим правильним є висновок про те, що наданий у складі тендерної пропозиції переможця лист-згода на обробку персональних даних ОСОБА_1, не відповідає умовам підпункту 3.1.5 пункту 1 розділу III тендерної документації замовника

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 травня 2023 року у справі № 240/6243/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110640873>.

7.4. Про недискримінаційність вимог до предмета закупівель, установлених замовником відповідно до законодавства у сфері використання ядерної енергії при формуванні тендерної документації, предметом закупівлі якої є обладнання, роботи та послуги для атомних електростанцій

Встановлюючи вимоги до предмета закупівлі, яким у переважній більшості є обладнання, роботи і послуги для атомних електростанцій, ДП «НАЕК «Енергоатом» має керуватися, передусім, положеннями законодавства у сфері використання ядерної енергії, дотримуватися норм і правил з ядерної та радіаційної безпеки, цілої низки інших галузевих актів. Тому вимоги до предмета закупівлі, встановлені Замовником відповідно до вимог законодавства у сфері використання ядерної енергії, не можуть бути визнані дискримінаційними у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі», оскільки законодавство у сфері використання ядерної енергії є спеціальним у даних правовідносинах

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 листопада 2023 року у справі № 640/22631/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114834869>.

7.5. Про недопустимість установлення в тендерній документації умови про можливість доповнення і коригування основних вимог до договору під час його укладення з переможцем торгів

Встановлення у тендерній документації умови, що основні вимоги до договору не є остаточними і вичерпними, і можуть бути доповнені і скориговані під час укладення договору з учасником-переможцем торгів суперечить вимогам частини шостої статті 33 та частини четвертої статті 41 Закону України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII «Про публічні закупівлі»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 листопада 2023 року у справі № 160/7811/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114804839>.

7.6. Про умови проведення повторної закупівлі відповідно до затвердженого річного плану

У разі, якщо закупівля була передбачена річним планом, проте не відбулася, то в таких випадках, зокрема, необхідно змінити кінцевий строк подання тендерних пропозицій, у разі, якщо план не змінювався. Лише після таких дій замовник може здійснити таку закупівлю повторно, відповідно до встановленого Законом України від 25 грудня 2015 року №922-VIII «Про публічні закупівлі» порядку, оскільки етап розробки та затвердження тендерної документації є наступним, після публікації річного плану. Іншої процедури цим Законом не передбачено. Дата затвердження тендерної документації, не може передувати даті оприлюднення річного плану або змін до нього, так як всі інші процедури, що безпосередньо стосуються проведення самих торгів, можливі лише після оприлюднення цього плану (змін до нього) в системі закупівель

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 грудня 2023 року у справі № 160/14058/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115665900>.

ПІДРОЗДІЛ 8. Громадський порядок та безпека, національна безпека та оборона України, зокрема щодо охорони здоров'я

8.1. Про наявність дискримінаційних ознак у нормах Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо священнослужителів інших конфесій

Священнослужителям надається відстрочка від призову на строкову військову службу. У значенні Закону України від 25 березня 1992 року № 2232-XII «Про військовий обов'язок і військову службу» священнослужителем є особа, яка закінчила заклад вищої або середньої духовної освіти і займає посаду в релігійній організації, що діє на основі статуту (положення), зареєстрованого у встановленому порядку. Проте цей Закон не враховує особливостей інших конфесій, зокрема священнослужителів Релігійної організації «Релігійний Центр Свідків Єгови в Україні».

(За канонічними настановами та правилами всесвітньої конфесії Свідків Єгови, набуття особою духовного сану священнослужителя - служителя (диякону) збору – не відбувається внаслідок навчання у будь-якому навчальному закладі та отримання відповідного диплому, а враховуючи відповідність особи вимогам, установленим у Біблії для священнослужителів).

В аспекті наведеного, держава, надаючи окремій категорії осіб певне право, не може не враховувати особливостей деяких груп осіб з цієї категорії. Наприклад, якщо держава надає право на відстрочку від призову на строкову військову службу священнослужителям, то вона повинна встановлювати норми, які враховують їхню своєрідність. Це складає зміст принципу рівності перед законом, який передбачає, що органи публічної влади повинні однаково застосовувати законодавчі норми до всіх осіб без будь-якої дискримінації

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 травня 2023 року у справі № 1140/3182/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110826956>.

8.2. Про критерії, за наявності яких дитині встановлюється інвалідність підгрупи А

Текстуальний виклад частини сьомої статті 7 Закону України від 6 жовтня 2005 року № 2961-IV «Про реабілітацію інвалідів в Україні», абзаців третього, четвертого пункту 21 Порядку встановлення лікарсько-консультативними комісіями інвалідності дітям, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2013 року № 917 «Деякі питання встановлення лікарсько-консультативними комісіями інвалідності дітям» дозволяє висувати, що встановлення категорії «дитина з інвалідністю підгрупи А» пов'язується із сукупністю (поєднанням) двох критеріїв (умов): порушенням у дитини функцій організму III і IV ступеня їх вираження і обмеженням життєдіяльності будь-якої категорії II, III і IV ступеня їх вираження.

Відсутність одного з цих критеріїв (тобто коли ступені вираження порушень за обома названими параметрами не відповідають тим, які зазначені в абзаці четвертому пункту 21 Порядку № 917) перешкоджає встановленню дитині інвалідності підгрупи А

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 грудня 2023 року у справі № 160/17003/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115630051>.

ПІДРОЗДІЛ 9. Спори у сфері державного регулювання цін і тарифів

9.1. Про зміни в правовому регулюванні встановлення «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії

Законом України від 21 липня 2020 року № 810-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» внесені зміни до Закону України від 20 лютого 2003 року № 555-IV «Про альтернативні джерела енергії» (далі – Закон № 555) доповнивши його статтею 9-4, якою передбачені особливості встановлення "зеленого"

тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії у період з 01 серпня 2020 року, а також запроваджені понижуючі коефіцієнти до «зелених» тарифів.

Так, відповідно до цих змін для суб'єктів господарювання у період з 01 серпня 2020 року «зелений» тариф встановлюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг за правилами, визначеними статтею 9-1 Закону № 555, з урахуванням понижуючих коефіцієнтів, визначених цією статтею, або на рівні граничного (максимального) «зеленого» тарифу. Таким чином, з 01 серпня 2020 року статтею 9-4 Закону № 555 передбачені особливості встановлення «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії. При цьому, дія зазначеної статті поширюється на суб'єктів господарювання, які відповідно до статті 9-1 Закону № 555 виробляють або мають намір виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні-, та малі гідроелектростанції) на об'єктах електроенергетики або чергах їх будівництва (пускових комплексах).

Тому, з 01 серпня 2020 року «зелений» тариф встановлюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг за правилами, визначеними статтею 9-1 цього Закону, з урахуванням понижуючих коефіцієнтів, визначених цією статтею, або на рівні граничного (максимального) «зеленого» тарифу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 червня 2023 року у справі №120/8282/20-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111753202>.

РОЗДІЛ 4. Процесуальні питання

ПІДРОЗДІЛ 1. Судові витрати

1.1. Про підставу ухвалення додаткового судового рішення щодо розподілу витрат на професійну правничу допомогу, понесених у зв'язку з розглядом справи в суді касаційної інстанції

Підставою для ухвалення судом касаційної інстанції додаткового судового рішення про розподіл судових витрат на професійну правничу допомогу, понесених у зв'язку з касаційним переглядом справи, є заява сторони про їх розподіл, подана до ухвалення цим судом остаточного судового рішення за касаційною скаргою. У такому випадку докази, які підтверджують ці витрати, можуть бути подані до суду касаційної інстанції протягом п'яти днів після прийняття постанови за касаційною скаргою

Детальніше з текстом ухвали Верховного Суду від 7 липня 2023 року у справі № 340/2823/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112095996> (об'єднана палата Касаційного адміністративного суду).

1.2. Про відсутність обов'язку сплати судового збору за звернення до суду із заявою про роз'яснення судового рішення

Приписами статті 4 Закону України «Про судовий збір» не передбачено ставки судового збору за звернення до адміністративного суду із заявою про роз'яснення судового рішення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 січня 2023 року у справі № 240/17372/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108515763>.

1.3. Про відшкодування витрат на професійну правничу допомогу

Наявність / відсутність з боку іншої сторони заперечень проти відшкодування витрат на професійну правничу допомогу має значення лише для розв'язання питання про співмірність заявлених до відшкодування судових витрат на правову допомогу (як це встановлено частиною сьомою статті 134 Кодексу адміністративного судочинства України), але не впливає на обов'язок суду під час вирішення питання про розподіл судових витрат на професійну правничу допомогу застосовувати вимоги частин першої–четвертої статті 134 цього Кодексу і перевіряти заявлені витрати на відповідність іншим, окрім співмірності, критеріям

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 липня 2023 року у справі № 340/4492/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112414555>.

ПІДРОЗДІЛ 2. Апеляційне оскарження судових рішень

2.1. Про можливість апеляційного оскарження ухвали про відмову в задоволенні заяви, поданої на підставі статті 383 КАС України

Ухвала суду першої інстанції про відмову в задоволенні заяви, поданої особою позивачем, на користь якої ухвалено рішення суду, на підставі статті 383 КАС України про визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень – відповідачем на виконання рішення суду, або порушення прав позивача, підтверджених таким рішенням суду, може бути оскаржена в апеляційному порядку

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2023 року у справі № 440/2582/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109503872> (об'єднана палата Касаційного адміністративного суду).

2.2. Про можливість оскарження в апеляційному порядку ухвали суду про відмову в задоволенні заяви про накладення штрафу

Ухвала суду про відмову в задоволенні заяви про накладення штрафу може бути оскаржена в апеляційному порядку, оскільки вона прийнята з питань судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах, постановлених судом відповідно до статті 382 Кодексу адміністративного судочинства України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 січня 2023 року у справі № 760/9306/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108321743>.

2.3. Про право заступника керівника обласної прокуратури подавати апеляційну скаргу на судові рішення

Заступник керівника обласної прокуратури, забезпечуючи представництво інтересів держави, наділений правом подавати апеляційну скаргу на судові рішення як прокурор, який брав участь у судовому розгляді, або як прокурор вищого рівня незалежно від участі в розгляді справи

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 червня 2023 року у справі № 580/8729/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111536587> (судова палата з розгляду справ щодо захисту соціальних прав).

ПІДРОЗДІЛ 3. Відмова позивача від позову. Примирення сторін

3.1. Про примирення учасників судового процесу у справі, предметом якої є застосування заходів реагування у сфері державного нагляду (контролю)

З огляду на те, що метою обраного заходу реагування державного нагляду (контролю) є усунення відповідачем порушень у сфері техногенної, пожежної безпеки та цивільного захисту, умови примирення можуть вплинути на права та інтереси інших осіб, на їх безпеку життя і здоров'я. Тому висновок суду про можливість задоволення заяви про примирення є помилковим, оскільки наявні підстави для невизнання умов примирення відповідно до приписів частини шостої статті 190 КАС України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 лютого 2023 року у справі № 420/6770/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108998065>.

ПІДРОЗДІЛ 4. Рішення суду

4.1. Про підстави визнання протиправним рішення або частини рішення суб'єкта владних повноважень

Наслідком установлення невідповідності частини рішення суб'єкта владних повноважень вимогам чинного законодавства є визнання акта частково протиправним, якщо цю частину може бути ідентифіковано та без неї оскаржуваний

акт в іншій частині / частинах не втрачає свою цілісність, значення. Рішення, у якому недійсну частину не можна виокремити, ідентифікувати, є недійсним у цілому

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 березня 2023 року у справі № 260/433/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109943696>.

ПІДРОЗДІЛ 5. Забезпечення позову

5.1. Про забезпечення позову у справах щодо анулювання ліцензії на виробництво тютюнових виробів

У разі невжиття ініційованих заходів забезпечення позову, анулювання ліцензії на виробництво тютюнових виробів позбавляє платника права на подальше здійснення такої діяльності та може призвести до ухвалення судом рішення по суті спору до розриву відповідних господарських зв'язків, вивільнення працівників, що матиме наслідком утруднення або неможливість відновлення господарської діяльності взагалі, в разі ухвалення позитивного рішення суду

Детальніше з текстом постанови Верховний Суд від 11 січня 2023 року у справі № 640/10679/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108346892>.

5.2. Про забезпечення позову з метою підтримання надійного функціонування виробничих потужностей та збереження суб'єктів економічної системи

Період дії режиму воєнного стану та руйнування економіки України в нинішніх складних для країни умовах вимагають безперервного виробництва матеріальних активів та насичення коштами фінансової системи країни, тому особливого значення набуває підтримання надійного функціонування виробничих потужностей та збереження суб'єктів економічної системи

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 квітня 2023 року у справі № 140/8127/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110502515>.

ПІДРОЗДІЛ 6. Визначення юрисдикції спору

6.1. Про юрисдикцію спору щодо оскарження рішень органів місцевого самоврядування про надання погодження на передачу земельних ділянок під мисливські угіддя

Спир про оскарження рішень органів місцевого самоврядування про надання погодження на передачу земельних ділянок під мисливські угіддя підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 листопада 2023 року у справі № 140/6122/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114904488> (судова палата з розгляду справ щодо захисту соціальних прав).

6.2. Про належність до адміністративної юрисдикції спору про внесення до Реєстру будівельної діяльності відомостей про скасування сертифіката на виконання судового рішення в господарській справі, яким визнано незаконним та скасовано зазначений сертифікат

Спір про оскарження бездіяльності органу державного архітектурно-будівельного контролю щодо внесення до Реєстру будівельної діяльності Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва відомостей про скасування сертифікату на виконання судового рішення у господарській справі, яким визнано незаконним та скасовано зазначений сертифікат, є публічно-правовим і підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 грудня 2023 року № 560/1347/23 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115423320>.

ПІДРОЗДІЛ 7. Процесуальні строки

7.1. Про строк звернення до суду у справах щодо видачі довідки про розмір грошового забезпечення для перерахунку пенсії на підставі Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»

Шестимісячний строк звернення до адміністративного суду, встановлений частиною другою статті 122 КАС України, не підлягає застосуванню до правовідносин щодо оскарження неправомірних дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо видачі ними довідки про розмір грошового забезпечення для перерахунку пенсії військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію на підставі Закону України від 09 квітня 1992 року № 2262-XII «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», та членам їх сімей, як такий, який унеможливить реалізацію передбаченого статтею 63 цього закону права на перерахунок пенсії у зв'язку зі зміною видів грошового забезпечення з урахуванням норм частини третьої статті 51 цього закону щодо перерахунку пенсії з дати виникнення права на нього без обмеження строком у разі не проведення перерахунку з вини органів, які уповноважені видавати довідки для перерахунку пенсії

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 грудня 2023 року у справі № 380/1907/23 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115630129> (судова палата з розгляду справ щодо захисту соціальних прав).

ПІДРОЗДІЛ 8. Перегляд рішень за виключними обставинами

8.1. Про неможливість перегляду судового рішення, яким відмовлено в задоволенні позовних вимог, у зв'язку з виключними обставинами на підставі пункту 1 частини п'ятої статті 361 КАС України

Рішення суду, яким відмовлено в задоволенні позовних вимог, не підлягає примусову виконанню, а тому, у розумінні пункту 1 частини п'ятої статті 361 КАС України, не може переглядатися за виключними обставинами.

Установлена Конституційним Судом України неконституційність (конституційність) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, має значення передовсім як рішення загального характеру, яким визначається правова позиція для вирішення наступних справ, а не як підстава для перегляду справи із ретроспективним застосуванням нової правової позиції і зміни таким чином стану правової визначеності, уже встановленої остаточним судовим рішенням у справі

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 липня 2023 року у справі № 818/1793/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112096007> (об'єднана палата Касаційного адміністративного суду).

ПІДРОЗДІЛ 9. Інше

9.1. Про підстави визнання дій сторін справи зловживаннями процесуальними правами

Перелік дій, які підпадають під ознаки зловживання процесуальними правами, закріплений нормою частини другої статті 45 КАС України, проте, за будь-яких умов, визнання певних дій зловживанням процесуальними правами здійснює виключно суд, керуючись власним розсудом та виходячи з конкретних обставин справи

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 квітня 2023 року у справі № 160/4787/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110352414>.

9.2. Про належний спосіб надсилання копії судового рішення з обмеженим доступом стороні у справі, яка має зареєстрований електронний кабінет

Судове рішення, що ухвалюється у закритому судовому засіданні та містить інформацію з обмеженим доступом, зокрема банківську таємницю, відповідно до пункту 124 Перехідних положень Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи від 17 серпня 2021 року № 1845/0/15/21, не підлягає обробці в ЄСІТС та не доставляється через неї в «Електронний кабінет» сторони справи у формі, яка б за змістом відповідала

оригіналу судового рішення, що мітиться у матеріалах справи. У такому випадку належним способом вручення учасникам справи копії судового рішення є надсилання такого рішення в паперовій формі рекомендованим листом із повідомленням про вручення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 червня 2023 року у справі № 520/986/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111663065>.

9.3. Про зловживання процесуальними правами в разі подання двох однакових за змістом позовів

Подання двох однакових за змістом позовів породжує обґрунтовані сумніви у добросовісності позивача, за змістом статті 45 Кодексу адміністративного судочинства України такі дії відповідають поняттю зловживання процесуальними правами, відтак дискредитує дії позивача в цілому - як щодо другого, так і щодо першого позову. Зловживання процесуальними правами є несумісним з правом на доступ до суду і в разі встановлення таких зловживань відповідна заява підлягає залишенню без розгляду

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 5 липня 2023 року у справі № 640/11396/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112065052>.

9.4. Про відсутність у Департаменту архітектури та містобудування міської ради права на звернення до суду з позовом щодо скасування рішення Державної архітектурно-будівельної інспекції України про скасування дії будівельного паспорта забудови земельної ділянки, виданого особі

Спір між двома суб'єктами владних повноважень, що здійснюють управління у сфері містобудівної діяльності, один з яких є одночасно й об'єктом державного архітектурно-будівельного нагляду, не є компетенційним, та оскільки у спірних правовідносинах Департамент, якому держава делегувала повноваження центрального органу виконавчої влади, який реалізовує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду (ДАБІ України) у галузі будівництва, зокрема щодо надання (отримання, реєстрації) документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, чинним законодавством не наділений повноваженнями на звернення до суду з позовом про скасування рішення ДАБІ України про скасування дії будівельного паспорта забудови земельної ділянки, раніше виданого іншій особі (замовнику будівництва) цим об'єктом нагляду на виконання делегованих публічно – владних повноважень, таке рішення не може бути перевірено адміністративним судом на відповідність критеріям, визначеним у статті 19 Конституції України та статті 2 КАС України за зверненням до суду цього об'єкта нагляду

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 вересня 2023 року у справі № 823/1090/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113604964> (судова палата з розгляду справ щодо захисту соціальних прав).

9.5. Про оцінку судом обставин щодо інформування сторін у справі про ту чи іншу процесуальну дію

Надсилання рішення рекомендованим листом з повідомлення про вручення є способом забезпечення права учасника справи знати про ухвалене судом рішення. Через відсутність фінансування суди не надсилають судові рішення рекомендованими листами, а повідомляють учасника про ухвалення рішень і можливість їх отримання альтернативними засобами комунікації - телефоном, електронною поштою, месенджерами. Такі дії, хоч і не передбачені процесуальним законом, але мають ту ж саму мету - проінформувати учасника справи. Отже, правова мета досягається, але в інший спосіб, який не передбачений законом.

Ключовим для оцінки правомірності цих дій суду має бути не спосіб їх вчинення (надсилання чи не надсилання рекомендованого листа), а їх здатність забезпечити досягнення мети - інформування особи про судові рішення. Якщо особа знає або не може не знати про судові рішення, саме лише ненадсилання їй тексту рішення рекомендованим листом є формальним порушенням і не повинно мати правового значення, адже правову мету досягнуто

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 6 грудня 2023 року у справі № 120/1401/23 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115453910>.

9.6. Про адміністратора підсистем «Електронний суд» та «Електронний кабінет» Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи

Адміністратором підсистем «Електронний суд» та «Електронний кабінет» визначено Державне підприємство «Центр судових сервісів». Державне підприємство «Інформаційні судові системи» не володіє та не розпоряджається інформацією про такі обставини: чи має платник зареєстрований електронний кабінет Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи і з якого часу; чи доставлене в електронний кабінет відповідне судові рішення з визначеною датою і коли; чи були з боку адміністратора забезпечені технічні умови задля доступу особи до електронного кабінету у відповідний період, тобто чи існувала технічна можливість доступу до електронного кабінету для ознайомлення з судовим рішенням

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 липня 2023 року у справі № 480/805/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111949644>.

Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду за 2023 рік / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного адміністративного суду департаменту аналітичної та правової роботи; управління забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів секретаріату Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду. Київ, 2024. – 106 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн:

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua